

DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2005. május 10.¹

Tartalomjegyzék

Bevezetés	I - 9121
I — Jogi háttér: a földrajzi jelzések és eredetmegjelölések közösségi oltalma	I - 9122
A — Előzmények	I - 9122
B — A közösségi jogalkotás első lépései	I - 9124
C — A jelenlegi közösségi szabályozás	I - 9126
1. A szőlészeti-borászati termékek	I - 9126
2. A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek	I - 9127
D — A 2081/92 rendelet	I - 9128
1. A földrajzi jelzés és az eredetmegjelölés fogalma	I - 9129
a) Alapvető elhatárolás	I - 9130
i) Földrajzi kapcsolat	I - 9131
ii) Minőségi kapcsolat	I - 9132
b) Hasonló fogalmak	I - 9132
i) A hagyományos elnevezések	I - 9132
ii) Egyéb, területfüggő elnevezések	I - 9133

1 — Eredeti nyelv: spanyol.

NÉMETORSZÁG ÉS DÁNIA KONTRA BIZOTTSÁG

2.	Nem bejegyezhető elnevezések	I - 9134
a)	A szokásos elnevezések	I - 9134
b)	A megtévesztésre alkalmas elnevezések	I - 9135
3.	A bejegyzési eljárás	I - 9135
a)	A rendes eljárás	I - 9136
b)	Az egyszerűsített eljárás	I - 9136
c)	A tudományos bizottság	I - 9136
E —	Az 1107/96 rendelet	I - 9137
II —	A Bíróság ítélkezési gyakorlatának tanulmányozása	I - 9137
A —	A földrajzi árujelzők mint ipari és kereskedelmi tulajdonjogok	I - 9137
B —	Az oltalom célja	I - 9139
C —	Az alaprendelet	I - 9140
1.	Hatály	I - 9140
2.	Az oltalom terjedelme	I - 9141
3.	A bejegyzés és annak joghatása	I - 9142
4.	Összefoglaló	I - 9143
III —	A jogvita előzményei	I - 9144
A —	A „feta” elnevezés első alkalommal való feltüntetése az 1107/96-os rendeletben	I - 9144
B —	A Feta-ügyben hozott ítélet	I - 9146
C —	A „feta” elnevezés második alkalommal való feltüntetése az 1107/96-os rendeletben, az 1829/2002-es rendelet értelmében	I - 9148
D —	A Canadane Cheese és Kouri ügy	I - 9150
		I - 9119

IV — A megsemmisítés iránti keresetek	I - 9153
A — A megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatósága	I - 9154
B — Alaki okok	I - 9155
1. A határidők és az eljárás nyelvének megsértése	I - 9155
2. Az indokolás hiányosságai	I - 9157
C — Anyagi okok	I - 9158
1. A „feta” mint szokásos elnevezés	I - 9158
a) A „szokásos” fogalmáról	I - 9158
b) Elhatárolási szempontok	I - 9160
i) Az azon tagállamban fennálló körülmények, ahonnan az elnevezés ered, illetve a fogyasztási területen fennálló körülmények	I - 9161
— A származási tagállamban fennálló körülmények	I - 9161
— A fogyasztási területen fennálló körülmények	I - 9162
ii) A többi tagállamban fennálló körülmények	I - 9163
— A többi tagállamban fennálló általános körülmények	I - 9163
— A sajtot előállító államokban fennálló körülmények	I - 9163
iii) A vonatkozó nemzeti és közösségi rendelkezések	I - 9165
— Nemzeti rendelkezések	I - 9166
— Közösségi szabályozás	I - 9166
iv) Egyéb tényezők	I - 9167
— A harmadik államokban fennálló körülmények	I - 9167
— Az időbeli helyzet	I - 9168
c) A szempontok értékelése és annak következményei	I - 9170

2. „Feta” mint hagyományos elnevezés	I - 9171
a) Az elnevezés hagyományos jellege	I - 9172
b) Valamely élelmiszernek, mint bizonyos földrajzi területről származónak a megnevezése	I - 9172
c) A „feta” sajt minősége és jellemzői, valamint termelésének, feldolgozásának és előállításának területi meghatározottsága	I - 9174
i) A földrajzi környezetnek köszönhető minőség	I - 9174
ii) A meghatározott területen történő termelés, feldolgozás és előállítás	I - 9175
d) Következmények	I - 9176
V — A költségekről	I - 9177
VI — Véggövetkeztetések	I - 9177

Bevezetés

1. E megsemmisítés iránti keresetben ismét a „feta” elnevezésnek az Európai Közösség földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek nyilvántartásába való bejegyzése jogszerűségére vonatkozó kérdés kerül a Bíróság elé.

2. Ez a vita egyszer már felmerült a Symvoulío tis Epikrateias (a görög államtanács) által előterjesztett, majd később visszavont előzetes döntéshozatal iránti kérdésben – amelyben 1997. június 24-én ismertettem indítványomat² –, valamint egy másik megsemmi-

sítés iránti keresetben, amelyben olyan ítélet³ született, amely formai okokból nyilvánította érvénytelennek a bejegyzést, elhárítva annak vizsgálatát, hogy az említett elnevezés „szokásosnak”, illetve „hagyományosnak” minősül-e az alkalmazandó jogszabály tekintetében.

3. Ezt követően a Bizottság a bírósági ítélethirdetés révén felszínre került hiányságok orvosolására irányuló lépéseket tett, a „feta” szónak a szóban forgó megjelölések közé történő ismételt felvételével az 1829/2002/EK bizottsági rendelet⁴ révén, amellyel szemben mind a német, mind a dán kormány megsemmisítés iránti keresetet terjesztett elő.

3 — A C-289/96, C-293/96 és C-299/96 sz., Dánia, Németország és Franciaország kontra Bizottság, úgynevezett „Feta” egyesített ügyekben 1999. március 16-án hozott ítélet (EBHT 1999, I-1541. o.).

4 — Az 1107/96/EK rendelet mellékletének a feta név tekintetében történő módosításáról szóló, 2002. október 14-i 1829/2002/EK bizottsági rendelet (HL L 277, 10. o.; magyar nyelvű kiadása 3. fejezet, 37. kötet, 195. o.).

2 — A C-317/95. sz., Canadane Cheese Trading és Kouri ügyben 1997. augusztus 8-án hozott végzés (EBHT 1997, I-4681. o.).

4. Ebben az indítványban, mielőtt kifejtem a jogvita előzményeit és megvizsgálom a megsemmisítés jogalapjait, tanulmányozni fogom a jogi hátteret, valamint a Bíróság ítélkezési gyakorlatát e téren.

I — Jogi háttér: a földrajzi jelzések és eredetmegjelölések közösségi oltalma

A — Előzmények

5. Az első eredetmegjelölésre történő utalás a Bibliában található: a jeruzsálemi templom megépítésének – amelyre Dávid király ígéretet tett Jahvének – elbeszélésében, amely megépülése érdekében Hírám, Tírus és Sídón királya Salamon megbízásából libanoni cédrusokat vágatott ki, és mivel az ő palotájának megépítéséhez olyan sokat használtak fel belőle „Libánon erdő házá”-nak is nevezték, tekintettel arra, hogy négy rend oszlopsor áll ebből az értékes fából, amelyből a trónterembe is jutott, „a hol ítélte, a törvényházban”⁵. Az elnevezéseken és szimbólumokon kívül valószínűleg a területi származás feltüntetése jelentette a személyek és a dolgok egyedi jellege kiemelésének egyik első

módszerét annak érdekében, hogy azokat meg tudják különböztetni a hozzájuk hasonlóktól.⁶ Számos bizonyíték tanúsítja, hogy az ókortól kezdve elismerték bizonyos területektől származó áruk hírnevét és presztízsét. Olyan klasszikus szerzők, mint Hérodotosz, Arisztotelész vagy Platón dicsérik a görögöket a korintoszi bronz, a frígiászi és pároszi márvány, az athéni fazekasárúk, a thébai égetett agyagszobrocskák, az arabiai parfümök vagy a nakszoszi, rodoszi, és korinthoszi borok kapcsán.⁷ Vergilius az Aeneis-ben elbeszéli, hogy Helenus Aeneas-nak „tömbbarany és megmunkált márványtárgyakat, nagy mennyiségű ezüstöt és dodonai üstöt” ajándékozott⁸, és megemlíti Andromakhosz és Ascanius ajándékai között „a domborhímzett-alakos, aranyzállal szőtt ruhákat”⁹. Horatius művét a római földrajzi nevek kész tárházával ékesítette, figyelmeztetve a hamisítások veszélyére.¹⁰

6. A származást illetően nem tettek különbséget a természetes úton keletkezett és az

5 — *Jeruzsálemi Biblia*, Királyok könyve I., 5., 6. és 7., szerk.: E. Nacar és A. Colunga, eredeti nyelvtől változtat, kiadó: Desclee de Brouwer, Bilbao, 1975, 371-373. o. (A magyar fordítás a Károli Biblia alapján készült). Ezenkívül említésre kerülnek a Bibliában földrajzi eredetük okán megkülönböztetett, egyéb elismert minőségű portékák is, mint például a bazáni bikákat, amelyek a Jordán folyó völgyéből származnak, ahol kivételesen erős és nagyon vad példányokat tenyésztettek (Ámos könyve, 4.1., 794. o.); a társzisi hengerektől ezüstöt, és az olftri aranyat (Jeremiás siralmi); valamint az Engedi szőlőt (Énekek Éneke I. 14. sor).

6 — Harte Bavendamm, H., «Geographical Indications and Trademarks: Harmony or Conflict», in *Symposium on the International Protection of Geographical Indications*, Somerset West, Dél-Afrika, szeptember 1. és 2., WIPO, Genf, 1999, 59. o.

7 — Hivatkozások: Cortés Martín, J.M., in *La protección de las indicaciones geográficas en el comercio internacional y comunitario*, Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación, Madrid, 2003, 25. és 26. o.

8 — Vergilius: *Aeneis*, Javier Echave-Susaeta fordításában és jegyzeteivel, Gredos kiadó, Madrid, 1977, első utányomás. Dodona olyan hely volt Epirusban, ahol Zeusz egyik jósdája volt található; itt olyan üstöket készítettek, amelyeket jóslásra használtak az általuk keltett zaj megfejlesztésével, amelyet akkor adtak, amikor a nagy tölgyfák ágaira felakasztva a szél mozgatta őket (III. ének, 465. verssor, 223. o.).

9 — *U.o.*, III. ének, 484. verssor, 224. o.

10 — „Aki nem tudja értékelni a thüruszi bífort vagy az aquinói cinóbert magukba szívó bóróket, abban a közvetlen és biztos veszélyben él, hogy nem tudja megkülönböztetni a valódit a hamistól”, Horatius, *Episztola X*; XVII, *Oda I*, XXI és XXIX.6, idézet: Plaisant M. és Jacq, F., in *Traité de noms et appellations d'origine*, Librairies Techniques, Párizs, 1974., 1. o.

emberi beavatkozással létrejött tárgyak között, pontos fogalmat sem dolgoztak ki ezekre; és azoknak nem kellett semmiféle jogi előírásnak megfelelniük.¹¹

7. Ugyanez történik a középkorban, ahol egy alceoi töredék idézetén a cálcidei kardokra hivatkoznak, amelyek rövid pengéjük és széles markolatúak voltak, és készítési helyükről kapták nevüket.¹² Ebben az időszakban némi zavar figyelhető meg a kézművesek védjegyei és a vámbélyegzők között, amelyek az áruk eredetére utaltak, a céhek tagjainak azon kötelezettségéből kifolyóan, miszerint termékeiket kizárással járó büntetés terhe mellett azonosítaniuk kellett. Ennek következtében kétfajta bélyegző tűnik fel: a testületeké (*signum collegii*) és az egyes mestereké (*signum privati*).¹³ Ily módon igazolták, hogy a gyártás során betartottak bizonyos feltételeket, amelyek közvetetten szavatolták a termék gyártási helyét is.

8. A francia forradalom eltörölte a céheket és visszaállította a teljes szabadságot a kereskedelemben, túlnyomó részben meg-

szüntette e protekcionista gyakorlatot. Mégsem tűnt el teljes mértékben ez a szokás, mivel a XIX. század első felében léteztek olyan szabályok, amelyek egyes népcsoportok specialitásait – mint például a marseille-i szappan, a veszfáliai és rajnai acél, vagy az osztrák kovácsolt vas – kívánták népszerűsíteni.¹⁴

9. Ekkortól kezdve egyes nemzetek intézkedéseket fogadtak el a természetes vagy mesterségesen előállított termékek származása meghamisításának megfékezése érdekében, főként a bortermelés területén.¹⁵ A fogyasztókat próbálták ezzel védeni, garantálva a termék eredetiségét, a vállalkozókat pedig a tisztességtelen versenytől óvva.¹⁶ Végül olyan védelmi rendszer alakult ki, amely önálló szerepet ad az eredetmegjelöléseknek, hasonlóan azokhoz a jelölésekhez, amelyek az árukat megkülönböztették.

10. Eközben továbbra is virágkorát éli az európai irodalomban és művészetekben

11 – Lehetséges azonban, hogy Rómában a relatív ortalomnak voltak megnyilvánulásai a *Lex Cornelia de Falsis* révén, amely a kereskedőt védte megkülönböztető jelzésének bitórlása esetén az *actio in iurium*, illetve az *actio doli* révén. Lásd Franceschelli, R., *Trattato di Diritto Industriale*, Giuffrè, Milano, 1973., 77. o.-tól.

12 – Ferraggio, G.M., *«Denominazione di origine, indicazione di provenienza e d'intorità»*, in *Rivista di Diritto Industriale*, 1990., No. 2., 224. o.-tól.

13 – Egyes esetekben a termék együttes védjegye az előállítási helyének nevének kezdőbetűjéből vagy címeréből állt: az A betű az Audernarde-i szőnyeget jelölte; a B a Brüsszelből származó termékeket; a két egymáshoz tapadó E betű pedig az Enghien-ből származókat. Cortés Martín, J.M., i. m., 27. o., 8. pont, amelyet idéz Braun, A., in *Nouveau traité des marques de fabrique et de commerce, droit belge, droit international et droit comparé*, Brüsszel, XXIII-XXIV. o.

14 – Coiné, H., *Derecho privado europeo*, 2. kötet, „El siglo XIX”, Fundación Cultural del Notariado, Madrid, 1996., 213–214. o., említi a Lyonban gyártott selymet, a Bielfield-i lenvásznat, és a stájerországi Erzberg-ből származó kaszákat.

15 – A XIX. század második felében és a XX. század elején kitört szőlő(gyökér)tetű-járvány miatt, amely a szőlőültetvényeket érte. Ebben az értelemben lásd: Girardeu, J.M., *«The Use of Geographical Indications in a Collective Marketing Strategy: The Example of Cognac»*, in *Symposium ...*, i. m., 70. o.

16 – Ez a tendencia figyelhető meg az 1905. augusztus 1-ji francia törvényben, amely az áruk értékesítése során elkövetett csalások és a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek hamisításainak megakadályozására született, jöhet csupán az egyes termékek oltalmáról szóló törvényekkel – mint például a Roquefort elnevezés oltalmáról szóló, 1925. július 26-i törvény – és az egyes termékfajtákra vonatkozó horizontális szabályokkal – mint például a borárgazat eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló, 1935. július 30-i törvény – tett szert némi egyedi jellegre az oltalom. Spanyolországban, a Borsahályzat, amelyet az 1932. szeptember 8-i királyi rendelet iktatott be, elismerték az eredetmegjelölés, mint megkülönböztető jelzés önállóságát.

egyes árukra vonatkozóan – elismert minőségüket, illetve sajátosságaikat kiemelendő – az eredetere való hivatkozás. Cervantes a *Don Quijote*-ben a guadarramai orsókat,¹⁷ egyes élelmiszereket, mint például a martosi csicserborsót¹⁸ említi, utal a milánói francolinokra, a római fácánokra, a sorrentói borjúhúsra, a moróni fogolyhúsra vagy a lavajosi libahúsra,¹⁹ a nápolyi szappanra²⁰ és egyes szövetekre, mint a cuencaí posztó vagy a segoviai „límiste”;²¹ Lope de Vega a francia köpenyről²² beszél, és megemlíti a cuencaí talpbetétet,²³ valamint a talaveraí ezüstöt;²⁴ Shakespeare a *Hamlet*-ben a rajnai borokra utal, amivel a király koccint,²⁵ és a leírja a Claudio és Laertes közötti fogadást, amelynek tétje hat berber ló, szemben hat francia karddal és tőrrel;²⁶ Proust egy süteményt dicsőít oly módon, hogy az érdemes egy üveg oportói megbontására,²⁷ és az elbeszélőnek Guermantes hercegnővel a Balbec hotelben való találkozásokor annak egy kínai szürke kreppruhába való burkolózásáról ír;²⁸ Carpentier pedig, az európai kultúra említésre

méltó kifejezője az amerikai kontinensen, a bordói borról,²⁹ az olasz szalmakalapokról,³⁰ a francia és olasz játékbabákról, illetve a skót whisky-ről ír.³¹

11. Manapság a tárgyak egyedi megkülönböztetése az egyes előállítók saját védjegyeivel történő forgalmazással történik, sokszor a gyártási hely feltüntetésével. Egy olyan világban, amelyben túltengenek a szimbólumok, és amelyben a kereskedelmi árucseré fejlődése rengetegféle választási lehetőséget kínál a vásárlók számára, a megkülönböztető jelleg, mint döntést befolyásoló tényező, a választás pillanatában jelenik meg; és ebből ered gazdasági jelentősége.

B — A közösségi jogalkotás első lépései

17 — Cervantes: *Don Quijote de La Mancha*, Martín de Riquer bevezetésével, jegyzeteivel és kiadásában, RBA Editores, Barcelona, 1994. (első rész, IV. fejezet, 128. o.) említi a fűszközöket, amelyeket fonalkészítésre használtak, meg-sodorva a szálát, majd felcsévéelve azt, ami nagy hírnévnek örvendett annak idején, amikor az orsókat a guadarramai lánchegység bükkfáiból gyártották.

18 — *Ugyanott*, második rész, XXXVIII. fejezet, 905. o.

19 — *Ugyanott*, második rész, XLIX. fejezet, 981. o.

20 — *Ugyanott*, második rész, XXXII. fejezet, 865. o.

21 — *Ugyanott*, második rész, XXXIII. fejezet, 876. o.

22 — Lope de Vega y Carpio: *El caballero de Olmedo*, edición de Francisco Rico, editorial Cátedra, Madrid, 1981., I. felvonás, 103. verssor, 111. o.

23 — Lope de Vega y Carpio: *Peribáñez y el comendador de Ocaña*, edición de Juan Mª Marín, editorial Cátedra, Madrid, 1979., I. felvonás, XIII. jelenet, 89. o.

24 — *Ugyanott*, I. felvonás, XIII. jelenet, 739. verssor, 91. o.

25 — Shakespeare, William: *Hamlet, dán királyfi*, Luis Astrana Marín fordítása, 13. kiadás, editorial Aguilar, Madrid, 1965., I. felvonás, IV. jelenet, 1342. o.

26 — *Ugyanott*, V. felvonás, II. jelenet, 1391. o.

27 — Proust, Marcel: *À la recherche du temps perdu (Az eltűnt idő nyomában)*, III. kötet, Sodome et Gomorrhe, 330. o.

28 — *Ugyanott*, III. kötet, La prisonnière, 542. o.

29 — Carpentier, Alejo: *La consagración de la primavera*, Siglo XXI de España Editores, 7. kiadás, Madrid, 1979., III. rész, 18. fejezet, 219. o.

30 — *Ugyanott*, VII. rész, 35. fejezet, 463. o.

31 — *Ugyanott*, VII. rész, 36. fejezet, 480. o. Egyébként ebben a regényben elbeszéli, hogy szereplőinek egyike, Tereza azzal a ritka képességgel rendelkezett, hogy észrevett „minden csalást és lecsépetést a vásárlásnál, a libamáj eredetét, vagy a híres márkájú vagy évjáratú borok valódiságát”. Ez az asszony így szidta le a műben a szakácsát: „Tudod, hogy honfitársaimnak fogalmuk sincs semmiről, mert még a Coca-cólát sem tudják megkülönböztetni a Pepsi-cólától, de engem ne dühíts fel a Mouton-Rotschild palackokba áttöltött ócska gall boraiddal! És ha legközelebb megpróbálsz átverni egy másodosztályú pezsgővel Dom Perignon helyett, azonnal visszaküldelek Franciaországba [...]” (III. rész, 18. fejezet, 219. o.).

elbeszélte fejlődés következtében, különböző módokon részesítették oltalomban azokat. Míg egyes országok általános jellegű garanciákat nyújtottak a tisztességtelen versenyt szankcionáló normákkal – különösen az eredetiség elvének alkalmazása révén –, mások, mint például Franciaország vagy Spanyolország, külön rendszert dolgoztak ki párhuzamosan a megkülönböztető jelölésekre szánt rendszerrel, különbséget téve a „származási jelzések” és az „eredetmegjelölések” között.³²

13. E különféle oltalmi módozatok feszültségeket teremtenek az Unión belül az alapvető szabadságokkal, mivel valamely elnevezéshez való kizárólagos jog elismerésével beavatkozás történik az áruk forgalmába.³³ Ez a hatás már kifejezetten érzékelhető az alapítószerződések szövegében: habár az EK 28. és 29. cikk tiltja a behozatalra és a kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozásokat, és az azzal azonos hatású intézkedéseket, a 30. cikk elismeri, hogy e rendelkezések nem zárják olyan korlátozások meghatározását, amelyeket – többek között – az „ipari és kereskedelmi tulajdon védelme” indokol;³⁴ a tagállamok e korlátozások meghatározására

vonatkozó hatásköre azonban megszűnik, amikor a Közösség az oltalom biztosítása érdekében vállalja a harmonizációt. Mindenestre, ahogyan azt korábban kifejtettem, a Bíróság feladata meghatározni a szabad áramláshoz fűződő jogok érvényesülésének feltételeit.

14. Az EK 28. cikk hatásai rugalmasabbá tételének lehetőségét e területen a behozatal mennyiségi korlátozásaival azonos hatású és a Szerződés értelmében elfogadott egyéb rendelkezések hatálya alá nem tartozó intézkedések megszüntetéséről szóló, 1969. december 22-i 70/50/EGK bizottsági irányelv teremtette meg,³⁵ megemlítve azokat az intézkedéseket, amelyek a hazai termékek számára tartják fenn az olyan elnevezéseket, amelyek nem jelzik a termék származását vagy eredetét [2. cikk, (3) bekezdés, s) pont]. Ami, *a sensu contrario*, azt jelenti, hogy az e két fogalom valamelyikébe tartozók nincsenek kizárva a jogszabály hatálya alól.

15. Ezt követően, a végső fogyasztók részére értékesítendő élelmiszerek címkézésére, kiserelésére és reklámozására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1978. december 18-i 79/112/EGK tanácsi irányelv³⁶ lehetővé tette az egyes országok hatóságai számára, hogy megtiltsák e ter-

32 – Maroño Gargallo, M.M., *La protección jurídica de las denominaciones de origen en los Derechos español y comunitario*, Marcial Pons, Madrid, 2002., 176. o.

33 – „[...] az ipari tulajdonjogok értelme az, hogy kizárólagos jogot adnak a piac egészére, ez utóbbit olyan területként értelmezve, amelyben fennáll az áruk szabad mozgása [...], amikor a piac kibővül, és szupranacionálissá válik, anélkül, hogy hozzáigazítanák ehhez az új környezethez az ipari tulajdonjogok által nyújtott kizárólagos jogot, elkerülhetetlenül bekövetkezik a konfliktus [...]”, Bercovitz, A., „La propiedad industrial e intelectual en el Derecho comunitario”, a *Tratado de Derecho Comunitario Europeo* c. szöveggyűjteményben, II. kötet, Civitas, Madrid, 1986., 532. o.

34 – Az európai alkotmány létrehozásáról szóló szerződés III-154. cikke (HL C 310. 2004., 1. o.) ugyanerre az indokra hivatkozik azon indokok egyikeként, amelyek a behozatalra, kivitelre vagy a tranzitárakra vonatkozó tilalmakat vagy korlátozásokat indokolhatják.

35 – HL 1970. I. 13., 29. o.

36 – HL L 33., 1. o.; különkiadás 13/09, 162. o. Hasonlóan fogalmaz 18. cikkének (2) bekezdésében az élelmiszerek címkézésére, kiserelésére és reklámozására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2000. március 20-i 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 109., 29. o.), amely az előbbi hatályon kívül helyezte.

mékek kereskedelmét az ipari és kereskedelmi tulajdonjogok, a származási jelzések, az eredetmegjelölések védelme, valamint a tisztességtelen verseny felszámolása érdekében (15. cikk, (2) bekezdés).

vagy élelmiszerekre] is kiterjeszhető lenne”.³⁹

C — A jelenlegi közösségi szabályozás

16. A közösségi érdek eleinte a szőlészet-borászat területére korlátozódott, csak később terjedt ki a mezőgazdasági és az élelmiszer-ágazatra, és a jövőben kiterjedhet más területekre is,³⁷ ahogyan ezt a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló, 1992. július 14-i 2081/92/EGK tanácsi rendelet (a továbbiakban: alaprendelet)³⁸ kilencedik preambulumbekkezdése javasolja, amikor annak hatályát úgy korlátozza, hogy az azokra a termékekre terjed ki, „amelyek esetében kapcsolat van azok jellemzői és földrajzi eredete között; [...] azonban ez a tárgyi hatály más [termékekre

1. A szőlészeti-borászati termékek

17. A borok, mustok és szőlőlevelek a Szerződés II. mellékletében szerepelnek azon termékek felsorolásában, amelyek a közös agrárpolitika hatálya alá tartoznak. E helyzet indoka az, hogy már nagyon korán, a szőlészeti-borászati termékek piacának közös szervezése fokozatos bevezetéséről szóló, 1962. április 4-i 24. EGK tanácsi rendelet⁴⁰ révén lefektettek egyes alapelveket, illetve elkészítési szabályokat a „meghatározott régióban előállított minőségű” minőségi borokra levekre vonatkozóan.

18. Jelenleg a borpiac közös szervezéséről szóló, 1999. május 17-i 1493/1999/EK

37 — Minden attól a felfogástól függ, amiből kiindul: a hagyományos nézet szerint azon termékek oltalmazására szolgál, amelyek egyedi jellemzői alapvetően a származási terület, vagy egy annál szélesebb olyan terület természetes tényezőinek köszönhetőek, amely elvonatkoztat ezektől a jellegzetességtől. Ebben az értelemben nem kizárt, hogy más termékek eredetmegjelölései is oltalmat kapjanak. Ugyanígy véli Pellicer, R., in „Primeros pasos de una política comunitaria de defensa de la calidad de los productos alimenticios. Reglamento sobre la «especificidad» y Reglamento sobre denominaciones de origen e indicaciones geográficas”, in *Gaceta Jurídica*, B-83 és B-84. szám, 1993. május, 13., illetve 15. o.; konkrétan, B-84. szám, 16. o.

38 — HL L 208., 1. o.

39 — A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló, 2081/92/EGK rendelet módosításáról szóló, 2003. április 8-i 692/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 99., 1. o.) bár halványan, de ebbe az irányba mutat, leírva, hogy „az egyes termelők elvárásainak való megfelelés érdekében a 2081/92/EGK rendelet II. mellékletében említett mezőgazdasági termékek jegyzékének kibővítése is szükségesnek bizonyult. Indokolt továbbá az említett rendelet I. mellékletében említett jegyzék kibővítése is a Szerződés I. mellékletében felsorolt termékekből származó, csak kismértékű átalakításon átesett élelmiszerek felvétele céljából” (első preambulumbekkezdés). HL L 30., 989. o.

40 — HL L 30., 989. o.

tanácsi rendelet⁴¹ – amellyel az említett piac közös szervezése kialakításra került – jelenti az ágazat szabályozásának alappillért, a különböző területeken elszórtan fellelhető egyes különös szabályok sérelme nélkül.⁴²

érdekeinek védelme [b] pont], a belső piac zökkenőmentes működése [c] pont], és a minőségi termékek előállításának ösztönzése [d] pont].

19. Arra támaszkodva, hogy „a rendelet hatálya alá tartozó termékek leírása, megjelölése és kiszérése jelentősen befolyásolhatja a piacon való értékesíthetőségüket”; az 1493/1999 rendelet külön részt szentel „bizonyos megjelölések kötelező használatának a termék pontos azonosítása”, és „a fogyasztók egyes fontos információkkal való ellátása céljából, másrészt a közösségi szabályokon alapuló vagy a tisztességtelen piaci magatartás megelőzésére vonatkozó rendelkezésekhez kötődő más információ választható feltüntetésére” vonatkozóan. (ötvenedik preambulumbekzdés). A 47. cikk (1) bekezdése szerint a rendelet céljai között szerepel a fogyasztók törvényes érdekeinek védelme [a] pont], a termelők törvényes

20. Ezenkívül az előirányzott rendszer az egyes tagállamok által elfogadott külön törvényekkel egészül ki.

2. A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek

21. A múlt század kilencvenes éveinek kezdetéig váratott magára, hogy a Bizottság szabályozást fogadjon el az egyéb termékek területfüggő elnevezéseinek alkalmazására, mivel a már említett, a végső fogyasztók részére értékesítendő élelmiszerek címkézésére, kiszérése és reklámozására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1978. december 18-i 79/112 irányelv kezdetben elegendő és megfelelő eszköznek látszott a vásárlóknak a hamisítás veszélyével szembeni védelmére,⁴³ később azonban kiderült, hogy mégsem elegendő, és vannak más számításba veendő érdekek is. Az irányelv megfelelő kiegészítést jelentett, de nem védte hatékonyan a földrajzi árujelzőket, és nem nyújtott hatékony garanciát a vásárlóknak sem.⁴⁴

41 — HL L 179, 1. o. Előzménye a borpiac közös szervezésére vonatkozó kiegészítő rendelkezések megállapításáról szóló, 1970. április 28-i 816/70/EGK rendelet (HL L 99, 1. o.), és a meghatározott termőhelyről származó minőségi borokra vonatkozó különös rendelkezések megállapításáról szóló, 1970. április 28-i 817/70/EGK rendelet (HL L 99, 20. o.). Később ezek helyébe lépett az 1979. február 5-i 337/79/EGK és 338/79/EGK tanácsi rendelet (HL L 54, 1. és 48. o.), amelyek helyébe az 1987. március 16-i 822/87/EGK és a 823/87/EGK tanácsi rendelet lépett (HL 84, 1. és 59. o.), amelyeket a jelenleg hatályos 1493/1999-es rendelet hatályon kívül helyezett.

42 — A szeszes italok meghatározására, megnevezésére és kiszérése vonatkozó általános szabályok megállapításáról szóló, 1989. május 29-i 1576/89/EGK tanácsi rendelet (HL L 160, 1. o.), és az fzesített bor, az fzesített boralapú italok és az fzesített boralapú koktélok meghatározására, megnevezésére és kiszérése vonatkozó általános szabályok megállapításáról szóló, 1991. június 10-i 1601/91/EGK tanácsi rendelet (HL L 149, 1. o.) értelmében, e termékek számára tartják fenn azokat a földrajzi megjelöléseket, amelyek arra a földrajzi helyre utalnak, ahol a termék „megkapta a végleges tulajdonságait és meghatározó jellemzőit”. [5. cikk (3) bekezdés, b) pont; illetve 6. cikk, (2) bekezdés, b) pont].

43 — Ez a szabály, ahogyan az a 2. cikk (1) bekezdésének a) pontjából következik, a vásárlókat szeretné óvni a termékek elnevezéséből adódó megtévesztés, vagy összetévesztés veszélyétől. Ennek megfelelője a borágazatban a bor és a szőlőmust megnevezésére és kiszérése vonatkozó általános szabályok megállapításáról szóló, 1989. július 24-i 2392/89/EGK tanácsi rendelet (HL L 232, 13. o.), amelyet az 1493/1999 rendelet helyezett hatályon kívül.

44 — Salignon, G. „La jurisprudence et la réglementation communautaires relatives à la protection des appellations d'origine, des dénominations géographiques et des indications de provenance”, *Revue du Marché Unique Européen*, 4. szám, 1994., 107. o.

22. A kereskedelmi árucserre útjába kerülő újabb akadályokat megelőzésének, valamint a fogyasztók és az előállítók számára megfelelő védelmet nyújtó eszközök szabályozásának igénye a közösségi, minőségre vonatkozó politika létrehozásához vezetett⁴⁵ azzal a céllal, hogy a Bíróság által felszínre hozott és érzékelt hiányosságok kiküszöbölésre kerüljenek.⁴⁶

23. Később, az átgondolás fázisában többféle javaslat született, többek között széles körű védelem biztosítása az élelmiszerek létrejöttének helyét feltüntető kifejezéseknek.⁴⁷ A Bizottság ezen irányvonal mentén haladt,⁴⁸ és némileg az Európai Parlament is hozzájárult e folyamathoz.⁴⁹

24. Így az 1991 februárjában előterjesztett javaslatot alapul véve, a Tanács 1992. július

14-án elfogadta a már említett 2081/92 rendeletet,⁵⁰ amely a tárgykörben az alapvető szabályozás. A szőlészeti-borászati ágazattal szemben, a rendszer az eredetmegjelölés hagyományos fogalmára épül, amelyet az előírt bejegyzés biztosít, mivel az oltalom csak a bejegyzés megtörténtével jön létre.⁵¹

D — A 2081/92 rendelet

25. A rendelet preambulumbekezdései utalnak az azt indokoló egyes kezdeményezésekre: a mezőgazdasági termelés változatosabbá tételének ösztönzése, a meghatározott jellemzőkkel rendelkező termékek támogatása, valamint a fogyasztók világos és tömör tájékoztatása a termék eredetéről. Elismerve az azon tagállamok által elért kielégítő eredményeket, amelyek rendelkezéseikkel védtek a származási jelzéseket (ötödik preambulumbekézdés), és a témában fennálló eltéréseket, kiemeli, hogy „az oltalomra vonatkozó közösségi szabályozás keretei lehetővé teszik a földrajzi jelzések és eredetmegjelölések szerepének növelését azáltal, hogy – egységesebb megközelítéssel – tiszt-

45 — Ez a cél fogalmazódott meg a Bizottság 1985-os Zöld Könyvében is az európai mezőgazdaság jövőjét illetően [Bol-CE 7/8-1985, 1.2.1. és azt követő pontok, és COM(85) 333 végleges], illetve a belső piac megvalósításáról szóló közleményben: az élelmiszeripari termékekre vonatkozó közösségi jogalkotás [Bol-CE 11-1985, 2.1.18. pont és COM(85) 603 végleges].

46 — Különösen a „Cassis de Dijon” néven közismertté vált, 120/78. sz., Rewe-Zentral ügyben 1979. február 20-án hozott ítéletben (EBHT 1979., 649. o.), amelyre már korábban utaltam.

47 — Ezt a javaslatot tartalmazta a francia kormány által 1988 januárjában a Tanácsnak írt „Hozzájárulás az élelmiszeripari termékek belső piacának megvalósításához” c. *Memorandum*, amelyben az élelmiszerek eredetmegjelölései oltalmának harmonizációja javaslatán kívül arra biztatta a Bizottságot, hogy folytassa a vertikális harmonizáció szabályainak előkészítését – különösen az alaptermékek tekintetében – annak érdekében, hogy bevezetésre kerülhessen a közösségi területen azon élelmiszer-különlegességek elismerésének rendszere, amelyek az egyes tagállamok konyhaművészeti hagyományainak részét képezik, valamint azért, hogy a minőség tanúsításának kérdésében megállapodást lehessen elérni. Lásd: Brouwer, O., „Community Protection of Geographical Indications and Specific Character as a Means of Enhancing Foodstuffs Quality”, *Common Market Law Review*, 28. szám, 1991., 618. o.

48 — Például, a Bizottságnak a élelmiszeripari termékek értékesítésére szolgáló megnevezésekről szóló, 1989. október 24-i magyarzó közleménye (HL C 271., 2. o.).

49 — Elfogadott számos állásfoglalást, amelyek közül kiemeltek az 1989. április 28-i, amelyben javasoltak egy, az eredetmegjelölések oltalmára szolgáló eljárást a Közösségben, jóllehet csak a sajtokra korlátozva.

50 — Szintén elfogadta, ugyanazon dátummal, a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek különleges tulajdonságainak tanúsításáról szóló 2082/92/EGK rendeletet (HL L 208., 9. o.), amelynek célja szintén egy különbségtételi módszer bevezetése volt a piacon abból a célból, hogy egyes termékek eladásait növelje, vagy javítsa az árrésüket, egy ellenőrzött, hagyományos bejegyzési és címkézési eljárás megteremtésével, azonban az eredetmegjelölésektől és földrajzi jelzésektől eltérően, anélkül, hogy a termelést és az előállítást meghatározott helyhez kötötte volna, ezáltal pedig együtt létezett a nemzeti tanúsító rendelkezésekkel.

51 — Maroño Gargallo, M.M., i. m., 217. o.

tességes versenyt biztosítanak az ezen árujelzőkkel jelölt termékek termelői között, valamint erősítik a fogyasztókban a termékek eredetiségéről való meggyőződést” (hatodik preambulumbekzdés).

tesznek szert ezen ipari tulajdonjogi eszköz révén. Az oltalom megelőzi a jelölés jogoltjainak gazdasági károsodását, valamint megakadályozza más személyek jogalap nélküli gazdagodását.

26. A biztosított oltalom széles alkalmazási körrel rendelkezik, mivel a 13. cikk értelmében a bejegyzett elnevezés tiltja: a) a közvetlen vagy közvetett kereskedelmi célú felhasználást a bejegyzett elnevezés bejegyzésének hatálya alá nem tartozó termékek tekintetében; b) a visszaélést, utánzást vagy félrevezető utalást, akkor is, ha feltüntetik a termék valódi eredetét; c) a termék származását, eredetét, jellegét vagy alapvető tulajdonságait illetően a hamis vagy megtévesztő megjelölést; és d) a termék valódi származását illetően a nyilvánosság megtévesztésére alkalmas bármely egyéb módszert.

28. Azonban a nemzetközi téren elért eredmények és a nemzeti jogalkotásban a jelenlegi tendenciákhoz hasonló megoldás keresésére irányuló igény miatt az oltalom nem korlátozódik a tipikus eredetmegjelölésekre, hanem – ugyan kisebb intenzitással, de – kiterjed a földrajzi jelzésekre is. A szóban forgó megsemmisítés iránti kereset szempontjából nem árt mindkét fogalomnál elidőzni egy keveset. Szintén érdemes megállni kicsit a nem bejegyezhető elnevezések és a bejegyzési eljárás kapcsán.

27. Összefoglalva, ahogyan azt a Canadene Cheese és Kouri ügyben előterjesztett indítványban kifejtettem, „a földrajzi árujelző jogi oltalma az előállító csoportnak nyújt kollektív monopóliumot a földrajzi elhelyezkedés alapján annak kereskedelmi célú használatára, a védjegytől eltérően, amelyet csak a jogosult használhat”.⁵² A csoport jogosultjai a kifejtett erőfeszítésekért – azzal, hogy meghatározott módon állítják elő a termékeket – cserébe megőrzésre méltó hírnévre

1. A földrajzi jelzés és az eredetmegjelölés fogalma

29. A 2. cikk leírja, hogy az alaprendelet alkalmazásában mit ért az egyiken, illetve a másikon. A (2) bekezdés meghatározza a kezdeti körvonalakat, majd a (3) és (4) bekezdés azt tovább bővíti.

⁵² – Hivatkozás a 2. ítéletben és a 36. pontban. Lásd még a 42. pontnál, ahol felsorolásra kerülnek azok a jogkövetkezmények, amelyekkel az alaprendelet szerinti bejegyzés jár.

a) Alapvető elhatárolás

b) A földrajzi jelzés „valamely régiónak, meghatározott helynek vagy – kivételes esetben – országnak az olyan mezőgazdasági termék vagy élelmiszer leírására használatos elnevezése:

30. A (2) bekezdés értelmében:

a) Eredetmegjelölés „valamely régiónak, meghatározott helynek, vagy – kivételes esetben – országnak az olyan mezőgazdasági termék vagy élelmiszer leírására használatos elnevezése:

— amely e régióból, meghatározott helyről vagy ezen országból származik, és

— amely e régióból, meghatározott helyről vagy ezen országból származik, és

— amely az e földrajzi származásnak tulajdonítható sajátos minőséggel, hírnévvel vagy egyéb jellemzőkkel rendelkezik, és amelynek termelése és/vagy feldolgozása és/vagy előállítása a meghatározott földrajzi területen folyik”.

— amelynek minősége vagy jellemzői főként vagy kizárólag egy adott földrajzi környezetnek és az ahhoz kapcsolódó természeti és emberi tényezőknél, valamint az e meghatározott földrajzi területen folyó termelésnek, feldolgozásnak és előállításnak köszönhető”.⁵³

31. Az általam nem akármilyen elnevezésre nyújt védelmet, csak azokra, amelyeknél kettős – egy térbeli és egy minőségi – kapcsolat van a termék és a megnevezés között. A minőségi kapcsolat egyébként arra szolgál, hogy megkülönböztesse az eredetmegjelölést a földrajzi jelzéstől, lévén, hogy a környezettel való kapcsolat kevésbé intenzív a második esetében.⁵⁴

53 — Ezzel a megfogalmazással a hagyományosan a nemzetközi szövegekben és a nemzeti jogokban szereplőhöz hasonló fogalmat alkotott. Az hivatkozott rendelkezés elolvasása az eredetmegjelölések oltalmáról és azok nemzetközi bejegyzéséről szóló, 1958. október 31-i lisszaboni egyezmény Stockholm-ban 1967. július 14-én módosított szövege (*Recueil des traités des Nations unies*, 923. kötet, 13172. szám, 205. o.) 2. cikkének (1) bekezdésében foglalt meghatározásra emlékeztet. De hasonlít a spanyol 25/1970 törvény (BOE n° 291, 1970. december 2.) – amely jóváhagyta a szőlők, borok és alkoholok szabályzatát – 79. cikkében adott meghatározáshoz is, valamint a borról és szőlőről szóló 24/2003 törvény (BOE n° 165, július 10.), 22. cikkében foglalthoz is, amely az előbbi helyezte hatályon kívül.

54 — Egyes szerzők szerint csak a mértéket illetően van eltérés, nem a lényegét tekintve, lásd: Sordelli, L., „Indicazioni geografiche e denominazioni di origine nella disciplina comunitaria”, *Diritto Industriale*, 1994., 837. o-tól; mások szerint a különbség nem figyelhető meg tisztán, lásd: López Benítez, M., *Las denominaciones de origen*, Cedecs, Córdoba, 1996., 85. o., amelyet a Gazdasági és Szociális Bizottság is osztott a Tanácsnak a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló EGK rendelettervezetére vonatkozó, 1991. július 3-i véleményében (HL C 269., 62. o.).

i) Földrajzi kapcsolat

32. Mindkét oltalomforma közvetlenül a helyhez való kötődést követeli meg. Ez a kapcsolati elem nem határoz meg határokat a legkisebb mértékben sem, mivel a „meghatározott hely” kifejezésbe beleértendő a legkisebb egység is, mint például valamely völgy része, valamely hegy oldala vagy valamely folyó partja.

33. Ezzel szemben viszont a legnagyobb egységet illetően már van határ, az „ország” kifejezés révén, ami olyan területi egység, amely „kivételes” esetekre korlátozódik. Elvben megkockáztatható, hogy ezt a lehetőséget a kisebb területű államokra találták ki.⁵⁵ Ha azonban ez valóban így lenne, akkor maga a rendelet utalna erre,⁵⁶ ezért lehetséges, hogy – az előírt feltételek teljesülése esetén – olyan megjelölésekre vonatkozik, amelyek nagyobb kiterjedésűek, akár egy egész nemzeti területet felölelők.⁵⁷

55 – A mezőgazdasági szakbizottság 1992. június 12-i 7290/92. sz. jegyzőkönyve szerint a Bizottság és a Tanács kijelenti, hogy a 2. cikk (2) bekezdésének a) és b) pontjában foglalt alkalmazásában a Luxemburgi Nagyhercegség kivételes esethek minősül. A Tanács és a Bizottság megerősíti, hogy a rendelet 2. cikke kiterjed a luxemburgi nemzeti területre. Lásd: Pellicer, R. i. m., B-84., 16. és 17. o.

56 – Ahogy azt annak idején a Gazdasági és Szociális Bizottság javasolta a korábban említett rendelettervezetre vonatkozó javaslatában.

57 – Ez utóbbi lehetőségre már utalt Jacobs főtanácsnok a C-325/00. sz., Bizottság kontra Németország, „CMA” néven közismertté vált azon ügyben előterjesztett indítványában – amely ügyben 2002. november 5-én született ítélet (EBHT 2002., I-9977. o.) – amikor annak 40. pontjában kifejtette, hogy a „körülhatárolás alapvetően azokra az esetekre vonatkozik, amikor a tagállam »különösen kis területű« (mint például Luxemburg), valamint esetleg azokra az esetekre, amikor a bejegyzést egy egész államra kiterjedően kéri valamely olyan konkrét termék tekintetében, amelynek minősége vagy hírneve az említett államnak tulajdonítható”.

34. Célszerű kitartani azon eshetőség mellett, hogy az eredetmegjelölés egy egész területet ölel fel, ami azt jelenti, hogy az egyes rendelkezések, akár a nemzetiek, akár a nemzetközi, nem gördítettek elé semmilyen akadályt.⁵⁸ Ezzel szemben egyes közösségi szabályok, mint a borászat területén már idézettek, kiemeltek az ilyen széles területi kiterjedtség kivételes jellegét.⁵⁹

35. Valamely államot teljes egészében felölelő megjelölést bizonyára protekcionistaának lehetne bélyegezni abban a tekintetben, hogy termékei azzal a puszta ténnyel jutnak előnyhöz, hogy azokat ott állították elő. A rendelet szándéka azonban ezen esetek „kivételes”-nek minősítésével arra a ritka előfordulásra vonatkozik, amikor valamely termék jellegzetességei egy egész ország

58 – Az 1966. július 6-i francia törvény korlátozás nélkül elismeri, hogy valamely ország neve eredetmegjelölés. Nem állt semmilyen területi korlátot a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) létrehozó megállapodás I.C. mellékletében szereplő, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló egyezmény sem, amelyet az Uruguayai Forduló többoldalú tárgyalásai (1986-1994) során elért megállapodásoknak az Európai Közösség hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében az Európai Közösség nevében történő megkötéséről szóló, 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi határozat (HL L 336., 1. o.) fogadott el. 22. cikke úgy határozza meg a földrajzi jelzéseket, mint amelyek „valamely tag vagy annak egy régiójának vagy helységének területéről származó terméket jelölnek, amennyiben a meghatározott minőség, hírnév vagy a termék más jellemzője alapvetően a földrajzi származásnak tulajdonítható”. Ugyanez a helyzet az eredetmegjelölések felfogását illetően a már említett, 1958-as lisszaboni egyezményrel is.

59 – Ez következik a korábban már említett 1493/1999 rendelet VI.A. mellékletében foglalt „meghatározott régió” fogalmából, amely valamely „szőlőtermő területre vagy azok halmaza” korlátozódik, pontosabban a már szintén idézett 1576/89 rendelet harmadik preambulumbekzdése fejti ki, hogy „[...] a közösségi szabályoknak bizonyos területek részére, amelyek között kivételesen bizonyos országok is szerepelhetnek, fenn kell tartaniuk a rájuk vonatkozó földrajzi megjelöléseket [...]”, belefoglalva az 5. cikk (3) bekezdésébe egy konkrét kivételt Luxemburg javára, a „marque nationale luxembourgeoise”-t.

természeti és emberi tényezőivel vannak összefüggésben,⁶⁰ ami leginkább a kis méretű országokra igaz, azonban nem tiltja más helyzetekre való alkalmazását sem. Ide sorolható például a „Svecia”⁶¹ vagy a „Salamini italiani alla cacciatora”⁶² megnevezés is.

„természeti és emberi” tényezőket említi.⁶³ Habár az „és” kötőszó alkalmazása arra utal, hogy mindkettő követelmény, semmi sem zárja ki azt, hogy általában az egyik domináljon, és így az esetek többségében, amikor a jellegzetességek a természeti körülményeknek köszönhetőek, akkor az eredetmegjelölés oltalma alá, ha pedig a megkülönböztető vonások főként az emberi tevékenységnek köszönhetőek, akkor a földrajzi jelzés oltalma alá tartozzanak.⁶⁴

ii) Minőségi kapcsolat

36. E követelmény arra irányul, hogy a termék olyan minőséggel vagy jellemzőkkel rendelkezzen, amelyek megkülönböztetik azt az ugyanolyan fajta termékektől az olyan különleges, eredeti környezeti körülményeknek köszönhetően, mint az éghajlat vagy a növényzet.

37. Maga a jelleg azonban általában egynél több tényezőtől tevődik össze, olykor több tényező kombinációjából. A rendelkezés a

60 — Cortés Martín, J.M., i.m., 351. o. Ebben az értelemben emeli ki, joggal, hogy ezen asszociáció hitelessége „olyan mértékben csökken, amilyen mértékben tágul a földrajzi terület, amelyre az elnevezés utal” (La Pergola főtanácsnok „Feta” ügyre vonatkozó indítványának 8. pontja).

61 — A 2081/92/EGK tanácsi rendelet 17. cikkében megállapított eljárás szerint a földrajzi jelzések és eredetmegjelölések bejegyzéséről szóló 1107/96/EK rendelet mellékletének kiegészítéséről szóló, 1997. november 24-i 2325/97/EK bizottsági rendelet (HL L 322., 33. o.).

62 — A 2081/92/EGK tanácsi rendelet 17. cikkében megállapított eljárás szerint a földrajzi jelzések és eredetmegjelölések bejegyzéséről szóló 1107/96/EK bizottsági rendelet mellékletének kiegészítéséről szóló, 2001. szeptember 7-i 1778/2001/EK bizottsági rendelet (HL L 240., 6. o.).

b) Hasonló fogalmak

38. A 2. cikk (3) és (4) bekezdése bővíti az eredetmegjelölések fogalmát, kiegészítve azt a hagyományos és más, fizikai jellegzetességekre utaló megjelölésekkel.

i) A hagyományos elnevezések

39. Általában a területi jelzések valamely város, helyiség, hely, régió vagy ezeknél

63 — Cosmas főtanácsnok a Windsurfing Chiemsee egyesített ügyekben a (a C-108/97 és C-109/97. sz., Windsurfing Chiemsee egyesített ügyekben 1999. május 4-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-2779. o.] ismertetett indítványának 45. pontjában természetes tényezőként sorolja fel a nyersanyagokat, a talajt és a régió éghajlatát; emberi tényezőként pedig a terület hasonló vállalatának koncentrációját, a gyártásban vagy az egyes termékek előállításában bekövetkezett specializálódást, és a meghatározott minőségi szint fenntartását.

64 — Tény, hogy számos ásványvizet – amelyeknél túlsúlyban vannak a természeti tényezők – eredetmegjelölésként jegyezték be, míg egyes pékárukat, cukrászati termékeket és süteményeket földrajzi jelzésként. Figyelembe kell venni a már hivatkozott 692/2003 rendeletet, amely kizárta az ásványvizeket és forrásvizeket az alaprendelet alkalmazásának hatálya alól; ily módon az elfogadásukat követő tíz év elteltével ezek az elnevezések ki fognak kerülni a nyilvántartásból (2. cikk).

kisebb kiterjedésű területek nevét viselik. A gazdasági forgalomban azonban ismereteseek egyéb, nagyobb kiterjedésre utaló jelzések is, amelyek nem közvetlenül és egyértelműen, hanem közvetve utalnak egy adott vidékről való származásra. Ez a helyzet a hagyományos elnevezések esetében, amelyek nem közvetlen módon utalnak a vidékre, csak alkalmasak arra, hogy a termék származását jelöljék, mivel gondolati asszociáció útján segítik a fogyasztók képzetében a termék elhelyezését.⁶⁵

40. A 2. cikk (3) bekezdése értelmében egyes meghatározott régióból vagy helyről származó mezőgazdasági termékekre vagy élelmiszerekre vonatkozó hagyományos elnevezések – akár földrajzi, akár más jellegűek – amelyek megfelelnek a (2) bekezdés a) pontja második francia bekezdésében foglalt rendelkezéseknek, eredetmegjelöléseknek tekinthetők.⁶⁶

41. Ezeknél az egyéb területeken – mint például a borászatban – is megengedett

elnevezéseknél⁶⁷ a földrajzi kapcsolat eltűnik, habár alapvető vonásként megmarad az egyes jellegzetességeket adó konkrét körzetre való asszociáció. Olyan megnevezések ezek – a rendelkezés megfogalmazásában „egyes megnevezések” –, amelyek atipikusak, és egyesítik a hozzájuk hasonló fogalom alapvető követelményeit.

42. Más ágazatoktól eltérően, ahol az oltalmat kizárólag a kifejezetten említett minőségjelzők tekintetében adják meg, itt általános oltalmat nyújtanak azokra a mezőgazdasági, illetve élelmiszertermékekre, amelyek „valamely régióból, meghatározott helyről” származnak, amennyiben azok minősége vagy jellegzetességei alapvetően vagy kizárólag a földrajzi környezetnek (akár természeti, akár emberi tényezőkkel kiegészülő) köszönhetőek, és amelyek termelése, feldolgozása és előállítása a meghatározott területen belül történik.

ii) Egyéb, területfüggő elnevezések

43. A 2. cikk (4) bekezdése kiterjeszti az oltalmat arra az esetre, ha az adott termékek nyersanyagai a feldolgozási területnél

65 – Fernández Novoa, C., *La protección internacional de las denominaciones geográficas de los productos*, Tecnos, Madrid, 1970., 3. o.

66 – A rendelettervezet (HL C 30., 11. o.) szerint ezeket először földrajzi jelzésnek akarták tekinteni. Egyébként az utóbbiakra történő kiterjeszthezőségről való rendelkezés hiányát több szerző is diszkriminatívnak tartja: Beier, F.K., y Knaak, R., „The Protection of Direct and Indirect Geographical Indications of Source in Germany and The European Community”, *International Review of Industrial Property and Copyright Law*, 25-1994. szám, 32. o.; Tilmann, W., „EG-Schutz für Geographische Herkunftsangaben”, *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*, 1992., 833. o.; és Jiménez Blanco, P., *Las denominaciones de origen en el Derecho del comercio internacional*, Eurolex, Madrid, 1996., 52. o.

67 – A már említett 1493/1999 rendelet a VI. mellékletben rendelkezik arról, hogy a „muscadet”, „blanquette”, „vinho verde”, „cava” és „manzanilla” elnevezéseket olyan neveknek kell tekinteni, mint amelyek a tagállamok által 1986. március 1-je előtt szabályozott és meghatározott régiókra vonatkoznak. Ugyanígy oltalmat ad a „pacharán”, „korn”, „kornbrand” és „jäger” elnevezéseknek a már szintén említett 1576/89 rendelet.

nagyobb vagy attól eltérő földrajzi területről származnak, amennyiben a nyersanyagok termelési területe elhatárolt, a nyersanyagok termelésére különleges feltételek vonatkoznak, és e feltételek betartását ellenőrzési rendszer biztosítja.

44. Ide tartoznak azok a feltételes esetek is, amikor valamely eredetmegjelöléssel azonosított termék nem a megjelölt helyről származik.⁶⁸

2. Nem bejegyezhető elnevezések

45. A 3. cikk negatív korlátozást tesz, kizárva meghatározott elnevezések bejegyzését, mint például a szokásosakét, illetve azokét, amelyek a termék tényleges származását illetően megtévesztőek lehetnek.

a) A szokásos elnevezések

46. A nemzeti közigazgatási rendszerekben alkalmazott és a Bíróság által elismert klasz-

zikus tilalmat megfogalmazva,⁶⁹ az említett rendelkezés (1) bekezdése kizárja „a szokásossá vált elnevezések” nyilvántartásba való bejegyezhetőségét. Ez a rendelkezés kiegészül a 17. cikk (2) bekezdésében foglalttal, amely szintén kizárja a „szokásos elnevezéseket”, még akkor is, ha azok a Közösség tagállamaiban oltalmat élveznek, vagy olyan, más államokban történő használat révén nyertek elismerést, amelyekben semmiféle oltalmi rendszer nem létezik.

47. Ez a bejegyzési akadály azért indokolt, mert az ilyen elnevezések nem töltik be többé alapvető funkciójukat amiatt, hogy elvesztették a kapcsolatot azzal a területtel, ahol létrejöttek, többé nem úgy jellemezzék magát a terméket, mint valamely helyről származót, hanem a tárgyak egy fajtáját vagy csoportját leíró jelzővé alakulva át.⁷⁰

48. Maga az alaprendelet – a tilalom által okozott esetleges nehézségekkel számolva – példákat ad ezek elhatárolásához. Egyrészt leírja, hogy „e rendelet alkalmazásában »szokásossá vált elnevezés« a mezőgazdasági termék vagy az élelmiszer olyan elnevezése, amely – bár arra a helyre vagy régióra utal, ahol e terméket vagy élelmiszert eredetileg állították elő vagy hozták forgalomba – a mezőgazdasági termék vagy az élelmiszer közismert elnevezésévé vált”. Másrészt hozzáteszi, hogy „annak megállapítása érdekében, hogy az elnevezés szokásossá vált-e vagy

68 — E kivétel befoglalása a rendeletbe az Egyesült Királyságnak a „Stilton sajt” bejegyzésére vonatkozó javaslatának tett eleget, amelynek gyártása ebben az angol városban kezdődött, majd később egy közeli helyre költözött át, megőrizve a nevet, amelynek révén hagyományosan ismert volt.

69 — A 12/74. sz., Bizottság kontra Németország „Sekt-Weinbrand” ügyben 1975. február 20-án hozott ítélet (EBHT 1974., 181. o.).

70 — Fernández Novoa, C., i. m., 39. o.; valamint Mattered, A., *El mercado único, sus reglas y su funcionamiento*, Civitas, Madrid, 1991., 447. o.

nem, az összes tényezőt figyelembe kell venni, különösen:

- az azon tagállamban fennálló körülményeket, ahonnan az elnevezés ered, illetve a fogyasztási területen fennálló körülményeket,
- a többi tagállamban fennálló körülményeket,
- a vonatkozó nemzeti vagy közösségi jogszabályokat.”

49. Ezzel azonban nem érnek véget az óvintézkedések, mivel maga a 3. cikk előírja, hogy a rendelkezések hatálybalépése előtt a Tanács összeállítja és elfogadja a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek e rendelet hatálya alá tartozó azon elnevezéseinek nem teljes körű, iránymutató jegyzékét, amelyek az (1) bekezdés értelmében szokásosnak tekintendők, és ebből kifolyólag nem alkalmasak a bejegyzésre. E feladat elvégzésére a jelen indítvány elkészültének időpontjában még nem került sor.

b) A megtévesztésre alkalmas elnevezések

50. A 3. cikk (2) bekezdése megtagadja a bejegyzést az olyan elnevezés esetében, amely

„valamely növény- vagy állatfajta nevével ütközik, és ebből kifolyólag a termék tényleges származása tekintetében megtévesztheti a nyilvánosságot”.

3. A bejegyzési eljárás

51. Ugyanúgy, mint a többi ipari tulajdonjognál, valamely mezőgazdasági termék vagy élelmiszer megkülönböztető jelölésének a biztosítása a nyilvántartásba vétel feltételéhez kötött, amely eljárásnak jogkeletkeztető jellege van, és hasonló célkitűzéseket szolgál, mint a közösségi védjegy esetében,⁷¹ eltérően a szőlészeti-borászati ágazattól.

52. Mivel a Közösségben ez az egyetlen eszköze e megjelölések oltalmának, ezért ezt a feltételt, ahogyan az a 17. cikk (3) bekezdéséből kikövetkeztethető, az olyan megnevezések esetén is be kell tartani, amelyek az alaprendelet hatálybalépése előtt nemzeti jogi oltalom alatt álltak, vagy amelyeket valamely más rendszert elfogadott nemzeti jogban való használat révén ismeretek el. Az oltalmat rendes eljárás vagy egyszerűsített eljárás keretében lehet megszerezni.

71 — Az 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendelet (HL 1994. L 11., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.) szabályozza.

a) A rendes eljárás

53. Ez az eljárás két egymást követő szakaszból áll, az első a nemzeti kormány előtt folyik, a második pedig a Bizottság előtt. Az utóbbi szakasz magában foglalja az ellenőrzést, adott esetben a kifogást, és a bejegyzésről való döntést.

54. A jelen megsemmisítés iránti keresetek szempontjából csak azt érdemes kiemelni, hogy az alaprendelet 15. cikke⁷² egy olyan bizottságot (a továbbiakban: a szabályozási bizottság) hoz létre, amelynek be kell mutatni a meghozandó intézkedések tervezetét elfogadásra. Ezután két változat fordulhat elő: a bizottság megegyezés esetén azt elfogadja; annak hiányában azt haladéktalanul a Tanács elé terjeszti. Ez utóbbi esethez hasonlóan az, amikor a bizottság nem nyilvánít véleményt, gyakran az elegendő szavazat hiánya miatt. Ha a Tanács, bármilyen okból, a három hónapos határidő elteltével nem járt el az ügyben, akkor „a Bizottság elfogadja a javasolt intézkedéseket”.

b) Az egyszerűsített eljárás

55. Ezen intézkedések mellett a korábban már idézett 17. cikk más, egyszerűbb intéz-

kedéseket tartalmazott – a rendelkezést törölte a 692/2003 rendelet – annak megegyezésére, hogy a már a belső jog szerinti rendelkezések oltalma alatt álló minőségjelzők is ugyanazon akadályok és hátrányok hatálya alá tartozzanak, mint az újak.

56. Az eljárás a következő cselekményeket foglalta magában: a) a rendelet hatálybalépésétől számított 6 hónapon belül a tagállamok tájékoztatják a Bizottságot arról, hogy a náluk jogi oltalom alatt álló elnevezések közül, illetve azokban a tagállamokban, ahol nem létezik oltalmi rendszer, a használat alapján elismert elnevezések közül melyeket szándékoznak bejegyezni; b) az említett intézmény, a 15. cikk szerinti eljárásnak megfelelően bejegyzi azokat az elnevezéseket, amelyek megfelelnek a 2. és 4. cikknek, és amelyekre a 7. cikk – amely kizárja a „szokásos elnevezések” bejegyzését – nem alkalmazható.⁷³

c) A tudományos bizottság

57. Ez a rendszer – a követett eljárástól függetlenül – sokszor kifejezetten szakmai

72 – E fogalom új szövegezésű változata található a Bizottságot a konzultációs eljárással összhangban (egyhangúság) elfogadott tanácsi jogi aktusokban megállapított végrehajtási hatásköreinek gyakorlása során segítő bizottságokkal kapcsolatos rendelkezéseknek az 1999/468/EK határozathoz történő hozzáigazításáról szóló, 2003. április 14-i 806/2003/EK tanácsi rendeletben (HL L 122., 1. o.).

73 – Az eljárás részleteit a Bizottságnak a 2081/92/EKG rendelet 17. cikkével létrehozott egyszerűsített közösségi bejegyzési eljárást illetően a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek eredetmegjelölései és földrajzi jelzései által érintett gazdasági tényezőkről szóló közleménye (HL C 273., 1993. 10. 9., 4. o.) tartalmazza. A jogtudomány erősen kritizálta annak az eljárási szakasznak a hiányát, amelyben a bejegyzés révén érintett egyének kifejezhetnék kifogásukat; többek között lásd: Cortés Martín, i. m., 386. és 387. o. A már korábban említett 692/2003 rendelet tizenharmadik preambulumbekzdése szerint – többek között – ez a hiba volt az oka az egyszerűsített eljárás eltörlésének.

jellegű kérdések megvizsgálásával jár együtt. Az ilyen kérdésekben való tanácsadás céljából hozta létre a Bizottság az 1992. december 21-i határozattal⁷⁴ a tudományos bizottságot, amely magasan képzett szakemberekből áll, akiknek az a feladata, hogy megvizsgálják a jelzések és megjelölések fogalmi elemeit, a kivételeiket, illetve szokásos jellegüket, és értékeljék a termékek hagyományos jellegét, valamint ütközés esetén a fogyasztók megérettévesztése veszélyére vonatkozó ismérveket.

bejegyzés céljából.⁷⁶ Éppen egy ilyen bejegyzés megtámadása adta a most tárgyalt keresetek alapját.

II — A Bíróság ítélezési gyakorlatának tanulmányozása

60. A Bíróság ítéleteinek tanulmányozása különleges jelentőséggel bír a figyelembe veendő fogalmak megközelítésénél, a biztosított oltalom céljára, és az alaprendelet értelmezésére nézve.

E — Az 1107/96 rendelet

58. Az alaprendelet 17. cikkében szereplő tájékoztatás eredményeként, a Bizottság 1996. június 12-én elfogadta a már említett 1107/96 rendeletet⁷⁵, amelyben közzétette a közösségi szinten oltalmat nyert bejegyzéseket. Az 1. cikk úgy rendelkezik, hogy „a mellékletben felsorolt elnevezéseket oltalom alatt álló földrajzi jelzéseként vagy eredetmegjelölésként jegyzik be”.

A — A földrajzi árujelzők mint ipari és kereskedelmi tulajdonjogok

61. A Dassonville-ítélet⁷⁷ foglalkozott először – jöllehet, csak érintőleges formában – a származási jelzésekkel egy előzetes döntéshozatali eljárás alkalmával, amely a Szerződés korábbi 30., 31., 32., 33., 36. és 85. cikkének értelmezésére vonatkozott azzal kapcsolat-

59. Ezt a mellékletet több alkalommal módosították és kiegészítették, általában

74 — Az 1994. június 14-i 94/437/EK határozattal (HL L 180, 47. o.) és az 1997. október 2-i 97/656/EK határozattal (HL L 277, 30. o.) módosított, az eredetmegjelöléssel, földrajzi árujelzőkkel és a különleges tulajdonságokra vonatkozó tanúsítványokkal foglalkozó tudományos bizottság létrehozásáról szóló, 1992. december 21-i 93/53/EGK bizottsági határozat (HL L 13, 16. o.).

75 — A 2081/92/EGK tanácsi rendelet 17. cikkében megállapított eljárás szerint a földrajzi jelzések és eredetmegjelölések bejegyzéséről szóló 1107/96/EK rendelet (HL L 148., magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 37. kötet, 195. o.).

76 — Az 1996. július 1-ji 1263/96/EK (HL L 163., 19. o.); az 1997. január 23-i 123/97/EK (HL L 22., 19. o.); az 1997. június 12-i 1065/97/EK (HL L 156., 5. o.); az 1998. január 20-i 134/98/EK (HL L 15., 6. o.); az 1998. március 20-i 6/4/98/EK (HL L 87., 8. o.); az 1998. július 17-i 1549/98/EK (HL L 202., 25. o.); az 1999. január 13-i 83/1999/EK (HL L 8., 17. o.); az 1999. március 18-i 590/1999/EK (HL L 74., 8. o.); az 1999. május 25-i 1070/1999/EK (HL L 130., 18. o.); az 1999. október 29-i 2317/1999/EK (HL 280., 66. o.); a 2000. április 17-i 813/2000/EK (HL L 100., 5. o.); a 2000. december 11-i 2703/2000/EK (HL L 311., 25. o.); a 2001. május 10-i 913/2001/EK (HL L 129., 8. o.); a 2001. június 28-i 1347/2001/EK (HL L 182., 3. o.); a 2003. szeptember 19-i 1660/2003/EK (HL L 234., 10. o.); a már idézett 2325/97/EK és 1778/2001/EK rendeletek; és a most megtámadott 1829/2002/EK bizottsági rendeletek.

77 — A 8/74. sz. ügyben 1974. július 11-én hozott ítélet (EBHT 1974., 837. o.).

ban, hogy Belgiumban előírták az exportáló ország kormánya által kiállított hivatalos dokumentum bemutatását az eredetmegjelöléssel ellátott termékek esetében. Az azonos hatású intézkedés meghatározásán kívül (5. pont) az ítélet kimondta, hogy amíg nem létezik a fogyasztók számára a termékek származásának valódiságát garantáló közösségi rendszer, a tagállamok a tisztességtelen gyakorlat megelőzésére olyan észszerű intézkedéseket hozhatnak, amelyek nem diszkriminatív vagy kereskedelemkorlátozó jellegűek (6. és 7. pont).

62. A Sekt-Weinbrand-ítélet (hivatkozás fent) közvetlenebb módon, az áruk szabad mozgásának szemszögéből közelítette meg a kérdést. A Bizottság úgy vélte, hogy azért, hogy a „Sekt” és a „Weinbrand” elnevezéseket a belföldi borokra és brandyokra, a „Prädikatssekt” elnevezést pedig az ugyanezen országban előállított olyan Sekt-re tartotta fent, amely minimális mennyiségben német szőlőt is tartalmaz, Németország sérti e szabadságot. A Bíróság ugyanígy vélekedett, úgy érvelve, hogy bár a Szerződés nem vet gátat az egyes államok jogalkotáshoz való jogának e téren, azonban tiltja az olyan önkényes és indokolatlan, új feltételek bevezetését, amelyek a mennyiségi korlátozásokkal azonos hatásokkal járnak. Ez az eredmény akkor is bekövetkezik, ha az eredetmegjelölések védelmére szolgáló oltalmat más, ettől eltérő elnevezésekre is biztosítják, például olyan elnevezések esetében, amelyek – mint a tárgyalt ügybeliek – szokásos jellegűek.

63. Az ítélet szerint a szabad mozgás korlátozása az eredetmegjelölések biztosításával annyiban indokolt volt, hogy védte az előállítók érdekeit a tisztességtelen versenyvel szemben, és a fogyasztók érdekeit az őket megtévesztő jelölésekkel szemben (7. pont). A Cassis de Dijon ítélet⁷⁸ ismét a „kereskedelmi ügyletek tisztességességére” és a „fogyasztóvédelemre” hivatkozott a korlátozás indokolására.

64. Ezek az indokok viszont nem szerepelnek az EK30. cikkben foglalt rendelkezések között, amelyeket szigorúan kell értelmezni,⁷⁹ és amelyek „nem terjeszthetők ki az ott megszabott eseteken kívül más esetekre”.⁸⁰ Ebből erednek az említett rendelkezésnek a valamely áru származását jelölő kifejezésekre való alkalmazhatóságával kapcsolatos kétségek.

65. Az elv többnyire azért nyer elismerést, mert azt belefoglalták a rendelkezésben említett ipari és kereskedelmi tulajdon fogalmába.⁸¹ E szempontból hivatkoztak az ipari

78 – A Cassis de Dijon egy 15-20 fokos alkoholtartalmú francia gyümölcslikőr, amely Franciaországban korlátozás nélkül értékesíthető, és amelyet Németországban szerettek volna forgalmazni, amelyhez viszont ott legalább 25 fokos előírt alkoholtartalommal kellett volna rendelkeznie.

79 – A 113/80. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 1981. június 17-én hozott ítélet (EBHT 1981., 1625. o.) 7. pontja; a 95/81. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1982. június 9-én hozott ítélet (EBHT 1982., 2187. o.) 20. és 21. pontja és a C-321/94–C-324/94. sz., Pistre és társai egyesített ügyekben, 1997. május 7-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-2343. o.) 52. pontja.

80 – A C-205/89. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 1991. március 19-én hozott ítélet (EBHT 1991., I-1361. o.) 9. pontja.

81 – Például: Beier, F.-K., „Propiedad industrial y libre circulación de mercancías en el mercado interior y en el comercio con terceros Estados”, Revista General de Derecho, 549. szám, 1990. június, 4521. o. és a 4519. oldalon a 31. jegyzet; lásd még: Bercovitz, A., i. m., 520. o.

tulajdonjogok oltalmáról szóló, 1883. március 20-i Párizsi Unió Egyezményre,⁸² amely 1. cikkének (2) bekezdésében – a szabadalmak és a védjegyek mellett – tartalmazza a „származási jelzéseket, illetve eredetmegjelöléseket” is.

latok jelennek meg újból a Ravil-ítéletben⁸⁶ és a Consorzio del Prosciutto di Parma és Salumificio S. Rita ítéletben is.⁸⁷

B — Az oltalom célja

66. A Delhaize és Le Lion ítélet⁸³ átvette ezt a tételt, amikor azt vizsgálta, hogy lehet-e az előállítás helyétől eltérő helyen palackozni valamely bort, és úgy vélte, hogy ennek megtagadása olyan tiltott intézkedés lenne, amelyet csak „az EK-Szerződés 36. cikkének [jelenleg, módosítást követően EK 30. cikk] értelmében vett ipari és kereskedelmi tulajdonnal kapcsolatos indokok igazolhatnak, ha azok azért szükségesek, hogy biztosított legyen, hogy az eredetmegjelölés betöltse a meghatározott feladatát” (16. pont). Ugyanezt az álláspontot tartotta fent az Exportur-ítélet⁸⁴ és a Belgium kontra Spanyolország ítélet⁸⁵ is; az utóbbi szerint „[a]z eredetmegjelölések az ipari és kereskedelmi tulajdonjogok részét képezik. Az alkalmazandó rendelkezés védi azok jogosultjait a megnevezések olyan harmadik személyek által történő jogosulatlan használatával szemben, akik a megnevezésnek az idők során szerzett hírnevét akarnák kihasználni. A rendelkezés célja annak biztosítása, hogy az oltalmazott termék valamely meghatározott földrajzi területről származik, és egyedi jellemzőkkel rendelkezik” (54. pont). Ugyanezek a gondo-

67. A Sekt-Weinbrand ítélet (hivatkozás fent) pontosította, hogy az eredetmegjelölések és a földrajzi jelzések feladata tájékoztatni arról, illetve biztosítani azt, hogy a jelölt termék „valóban olyan minőséggel és jellemzőkkel rendelkezik, amelyek a származása szerinti földrajzi helynek köszönhetőek” (7. pont). Ez a tétel feltételezi annak az alaprendeletben kialakított kettős – térbeli és minőségi – kapcsolatnak az igényét,⁸⁸ amelyhez a Delhaize és Le Lion ítélet (hivatkozás fent) is ragaszkodott.

68. A Belgium kontra Spanyolország ítélet (hivatkozás fent) ragaszkodott a használók körében a hírnévhez, amely a vásárlóközönség vonzására alkalmas. Az ítélet kifejti, hogy „az eredetmegjelölések hírneve a fogyasztókban keltett képzet révén működik. Ez a

82 — Az 1967. július 14-én Stockholmban felülvizsgált szöveg, *Recueil des traités des Nations unies*, 828. kötet, n° 11851, 305. o.

83 — A C-47/90. sz. ügyben 1992. június 9-én hozott ítélet (EBHT 1992., I-3669. o.).

84 — A C-3/91. sz. ügyben 1992. november 10-én hozott ítélet (EBHT 1992., I-5529. o.).

85 — A C-388/95. sz. ügyben 2000. május 16-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-3123. o.).

86 — A C-469/00. sz. ügyben 2003. május 20-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-5053. o.) 49. pontja.

87 — A C-108/01. sz. ügyben 2003. május 20-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-5121. o.) 64. pontja.

88 — A kettős kapcsolat együttes megléte még a származási jelzések esetében is kemény kritikát kapott. Többek között: Beier, F.-K., „La nécessité de protéger les indications de provenance et les appellations d'origine dans le Marché Commun. En marge de l'Arrêt Sekt/Weinbrand de la Cour de Justice des Communautés européennes du 20 février 1975”, *Propriété Industrielle*, OMP/BIPI, 1977., 160. o.

képzet alapvetően a termék egyedi jellemzőitől, illetve általánosabb értelemben a minőségtől függ, mivel ez utóbbi határozza meg a hírnevét” (56. pont).

megtámadott rendszer az EK-Szerződés 36. cikke értelmében igazolt, mert hasznot hűz az ipari és kereskedelmi tulajdon védelmére vonatkozó kivételből, már amennyiben a CMA védjegy egy egyszerű földrajzi származási jelzés’.

69. Az ipari és kereskedelmi tulajdonjogok közésorolás a hírneven – legyen az akár nyilvánvaló, akár beleértett – alapuló új perspektívát nyújt a jogosultak termékeinek tulajdonjoga terén,⁸⁹ védve őket az azon személyek által történő bitorlástól, akik jogalap hiányában szeretnék alkalmazni a megjelölést. Mászóval, az oltalom használati monopóliumot biztosít. Ennek megfelelően mondta ki a Bíróság a Keurkoop-ítéletben⁹⁰, hogy az EK 30. cikk értelmében vett efféle tulajdonjogok biztosításának a célja „a fenti tulajdonra jellemző kizárólagos jogok meghatározása” (14. pont).

C — Az alaprendelet

71. A Bíróság több alkalommal vizsgálta a 2081/1992 rendeletet. Az ítélezési gyakorlat rendszerezésére tett kísérlet segíthet megérteni a hatályra, a közösségi oltalom terjedelmére, valamint a nyilvántartásba való bejegyzésre és annak joghatásaira vonatkozóan kihirdetett ítéleteket, ezáltal általános áttekintést nyújtva a témában.

70. Az úgynevezett egyszerű származási jelzések oltalma, ahogyan az a Warsteiner Brauerie ítéletből,⁹¹ illetve még kifejezettebben a CMA-ítéletből (hivatkozás fent) kikövetkeztethető, nem az ipari és kereskedelmi tulajdonból, hanem ebben az esetben a fogyasztóvédelemből ered. Ez utóbbi ítélet 32. pontja elutasítja azt az állítást, hogy „a

1. Hatály

72. Az Olaszország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet⁹² – egy olyan fellebbezési ügy során, amely az olívaolaj kereskedelmi szabályaira vonatkozó rendeletet támadta meg –⁹³ pontosította, hogy az alaprendeletben megfogalmazott kritériumok „meghatározott, homogén földrajzi területekre vonatkoznak,

89 — A „hírnevet” kifejezeten említi például a 102/77. sz., Hoffmann-La Roche ügyben 1978. május 23-án hozott ítélet (EBHT 1978., 1139. o.), 7. pontja; a C-71/94., C-72/94. és C-73/94. sz., Eurim-Pharm egyesített ügyekben 1996. július 11-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-3603. o.), 31. pontja – mindkettő védjegyekkel kapcsolatos –; az Exportur-ítélet (hivatkozás fent) 28. pontja vagy a C-306/93. sz., SMW Winzerekt ügyben 1994. december 13-án hozott ítélet (EBHT 1994., I-5555. o.), 25. pontja.

90 — A 144/81. sz. ügyben 1982. szeptember 14-én hozott ítélet (EBHT 1982., 2853. o.).

91 — A C-312/98. sz. ügyben 2000. november 7-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-9187. o.), amely olyan előzetes kérdésre ad választ, amely egy sör címkézésével kapcsolatos jogvitában merült fel.

92 — A C-99/99. sz. ügyben 2000. december 14-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-11535. o.).

93 — Az 1998. december 22-i 2815/98/EK bizottsági rendelet (HL L 349., 56. o.).

és nem válhatnak a szóban forgó területek kiterjedésétől és különbözőségétől függetlenül alkalmazható, általános szabályokká” anélkül, hogy létezne arra vonatkozó „általános elv, amely szerint a különböző mezőgazdasági termékek eredetét egységesen az előállításuk helye szerinti földrajzi területtől függően kellene meghatározni” (24. pont).

73. Ezenkívül, ahogyan azt a Budějovický Budvar ügyben hozott ítélet⁹⁴ kifejtette, az alaprendelet alkalmazása „alapvetően a megnevezés természetétől, illetve a biztosított oltalom közösségen belüli hatályától függ abban az értelemben, hogy csak azokra a megjelölésekre korlátozódik, amelyek olyan termékekre vonatkoznak, amelyek esetében elmondható, hogy kapcsolat áll fenn annak jellemzői és földrajzi eredete között”.

74. Konkrétábban a Pistre és társai ítélet (hivatkozás fent) szemléltette a minőség és egyrészt a termékek jellemzői, másrészt a fizikai környezet közötti szükséges kapcsolatot, a franciaországi „Cour de cassation” által előterjesztett előzetes döntéshozatali kérdésre válaszolva, a „montagne” kifejezés mezőgazdasági termékekre és élelmiszerekre történő használatával kapcsolatban. E kapcsolat nem áll fent az említett szó esetében, amely egyébként a vásárló számára olyan minőséget sejtet, amely elvont módon a hegyvidékhez kötődik, és nem valamely helyhez, régióhoz vagy országhoz.

75. Mindenesetre, ahogy ez utóbbi ítéletből is kikövetkeztethető, az alaprendelet alkalmazási körén kívül az államok saját hatáskörükben továbbra is jogosultak szabályozni a területfüggő elnevezések alkalmazását. A Warsteiner Brauerie ítélet (hivatkozás fent) megerősítette ezt a kritériumot az egyszerű jelzésekkel kapcsolatban, megállapítva, hogy a közösségi jog „nem ellenzi az olyan nemzeti rendelkezés alkalmazását, amely tiltja valamely földrajzi származási jelzésnek a megtevesztés veszélyével járó használatát, amennyiben semmiféle kapcsolat nincs a termék jellemzői és annak földrajzi származása között” (54. pont). A Budějovický Budvar ítélet (hivatkozás fent) is ezt a gondolatot hangsúlyozta.

2. Az oltalom terjedelme

76. A Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola ügyben hozott ítélet⁹⁵ egyrészt rámutatott, hogy az európai uniós jog jelenlegi állapotában az áruk szabad mozgásának elve nem akadályozza, hogy valamely tagállam intézkedéseket hozzon a bejegyzett kifejezések védelme érdekében. Másrészről hozzátette, hogy az alaprendelet által nyújtott védelem kiterjed mindenféle utalásra [13. cikk, (1) bekezdés, b) pont] akkor is, ha

94 — A C-216/01. sz. ügyben 2003. november 18-án hozott ítélete (EBHT 2003., I-13617. o.).

95 — A C-87/97. sz. ügyben 1999. március 4-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-1301. o.). A vizsgált ügyben a „Cambozola” (Olaszországba olyan más tagállamból importált sajt, ahol azt jogszzerűen gyártják) és a „Gorgonzola” (olasz sajt, amelynek eredetmegjelölését tartalmazza a közösségi nyilvántartás) elnevezés került összehasonlításba. A Bíróság úgy vélte, hogy bár külső szempontból mindkét élelmiszer rendelkezik hasonlóságokkal, jogszzerűnek tűnik annak megállapítása, hogy amikor a szótagszám és a két utolsó szótag megegyezik, hangzásbeli és vizuális hasonlóságot eredményezve a két elnevezés között, akkor felidéződik az oltalom alatt álló név.

feltüntetik a tényleges származást, ami felőli azokat az esetleges helyzeteket is, amikor a használt szó az oltalom alatt álló elnevezés egy részét foglalja magában, függetlenül attól, hogy fennáll-e az összetévesztés veszélye (25. és 26. pont).

77. A gyártás és az értékesítés között több munkafázis van, ezért a Ravil-ítélet és a Consorzio del Prosciutto di Parma és Salumificio S. Rita ítélet véleményét alkottak arról a lehetőségről, amikor a sajt reszelése és csomagolása, illetve a sonka szeletelése az előállítástól eltérő helyen történik. Mindkét határozat kitarthatott amellest, hogy sem a vásárlók tájékoztatása arról, hogy ezeket a műveleteket máshol végezték, sem a származás helyén kívüli ellenőrzések nem elegendők az eredetmegjelölések által megkívánt célkitűzés biztosítására.⁹⁶

3. A bejegyzés és annak joghatása

78. A már idézett Chiciak és Fol ügyben hozott ítélet,⁹⁷ illetve a Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola ítélet (hivat-

kozás fent) a bejegyzés kötelező jellegével foglalkoztak, a második az előbbi esetre támaszkodva annak megtagadásakor, hogy a nemzeti közigazgatás által megadott oltalom azt követően is fennmaradna, miután a Bizottsághoz kérelmet nyújtottak be a bejegyzés iránt, abban az esetben is, ha az előbbi (nemzeti) oltalom szélesebb, mint az európai.

79. A Chiciak és Fol ítélet (hivatkozás fent) egyben körülhatárolta a bejegyzés hatásait az alaprendelet 17. cikkében foglalt egyszerűsített eljárás szerint bejegyzett elnevezés egyoldalú módosítása esetének vizsgálata során. Elvetette ezt a lehetőséget, úgy értelmezve a jogszabályt, hogy „annak hatálybalépése után a tagállam nemzeti rendelkezések elfogadásával nem módosíthatja azokat az eredetmegjelöléseket, amelyek bejegyzését a 17. cikknek megfelelően kérte, és nemzeti hatályú oltalmat sem biztosíthat számukra”. (33. pont).

80. A bejegyzés következményeivel kapcsolatban meg kell említeni a Bigi-ügyben hozott ítéletet.⁹⁸ A perben az a kérdés vetődött fel, hogy lehet-e reszelt sajtot „parmezán” néven árusítani Olaszországon kívül – ahol azt gyártják, és ahol e megnevezés használata tilos –, amennyiben az nem felel meg a „Parmigiano Reggiano” termékleírásban foglalt feltételeknek. A válasz egyértelmű volt: attól a pillanattól fogva, hogy valamely tagállam kéri az egyszerűsített eljárással történő bejegyzést, azok a termékek, amelyek nem felelnek meg a rájuk vonatkozó előír-

96 – Ezekben az ítéletekben, mivel az eredetmegjelölések termékleírásait nem teszik közzé, ugyanúgy vizsgálandó a harmadik személyek általi kifogásolhatóságuk.

97 – A C-129/97. és a C-139/97. sz. egyesített ügyekben 1998. június 9-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-3315. o.). A tényállás lényege az, hogy miután a francia kormány kérte az „époisses de Bourgogne” elnevezés egyszerűsített eljárással történő bejegyzését, később annak módosítását kérte, csupán az „époisses” elnevezés oltalmazására áttérve.

98 – A C-66/00. sz. ügyben 2002. június 25-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-5917. o.).

soknak, nem értékesíthetők jogszerűen az adott területen; továbbá, amint a megnevezés bejegyzésre kerül a nyilvántartásba, kizárólag az alaprendelet 13. cikkének (2) bekezdésében foglalt kivételek rendszere alkalmazandó azokra a termékekre, amelyek nem az adott ország területéről származnak.

pontot illetően úgy vélte, hogy valamely kifejezés használat révén való elismertségének értékelése az illetékes nemzeti hatóságok által végzett vizsgálatoktól függ, adott esetben a nemzeti igazságszolgáltatási szervek felügyelete mellett, mielőtt a bejegyzési kérelmet közlik a Bizottsággal (60. pont).

81. Más téren, az 1107/96 rendelet egyik – a „Spreewälder Gurken” oltalom alatt álló földrajzi jelzést abba felvevő – módosításának⁹⁹ megtámadása alkalmat nyújtott a Bíróságnak a Carl Kühne és társai ügyben hozott ítéletben¹⁰⁰ a bejegyzéssel kapcsolatos hatáskörnek a tagállamok és a Bizottság közötti megosztása vizsgálatára, pontosítva az alaprendelet 17. cikkében alkalmazott, „használat alapján elismert” elnevezések fogalmát. Ami az első szempontot illeti, kifejtette, hogy a munkamegosztást az a tény magyarázza, hogy a nyilvántartásba vétel előfeltétele annak megállapítása, „hogy teljesülnek-e a meghatározott előírások, ami az érdekelt tagállam speciális ismereteit igényli, melyek olyan tényezők, amelyeket az említett állam illetékes hatóságai tudnak a legjobban vizsgálni” (53. pont), míg a Bizottságra hárul az arról való meggyőződés feladata, „hogy a kérelemhez mellékelte termékírással megfelel-e a rendelet 4. cikkének”, azaz tartalmazza-e az előírt követelményeket, szenved-e nyilvánvaló hibában, valamint „hogy az elnevezés megfelel-e a 2. cikk (2) bekezdése a) és b) pontja előírásainak” (54. pont). A második

4. Összefoglaló

82. Ezek az ítéletek mind az európai jogszabály által befolyásolt azon tendenciát tükrözik, amely erősíteni szeretné a termékek minőségét a közös agrárpolitika keretében, elősegítve elismerésüket, ahogyan ezt a Bíróság kifejezetten kimondta a Ravil-ítéletben (hivatkozás fent) és a Consorzio del Prosciutto di Parma és Salumificio S. Rita ítéletben (hivatkozás fent)¹⁰¹, amelyek az eredetmegjelöléseket kettős céllal ruházták fel: biztosítani a jelölt termék származását, és megakadályozni a név megtévesztő használatát az ipari és kereskedelmi tulajdon védelmével egyidejűleg, ami az áruk szabad mozgásának elvével kapcsolatban egyre nagyobb jelentőségre tesz szert.

99 – Az 1107/96 rendelet mellékletének kiegészítéséről szóló, 1999. március 18-i 590/1999/EK bizottsági rendelet (hivatkozás fent) értelmében (HL L 74., 8. o.).

100 – A C-269/99. sz., Carl Kühne és társai ügyben 2001. december 6-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-9517. o.).

101 – Alber főtanácsnok ugyanígy nyilatkozott mindkét ügyben előterjesztett indítványában (92., illetőleg 97. pont).

III — A jogvita előzményei

módon Görögországban, különösen az ezen cikk (2) bekezdésében említett területeken, juhtejből, illetve juh- és kecsketej keverékéből gyártott, sós lében pácolt fehér sajt tekintetében”.

A — A „feta” elnevezés első alkalommal való feltüntetése az 1107/96-os rendeletben ¹⁰²

83. 1994. január 21-én a görög hatóságok az alaprendelet 17. cikkének (1) bekezdése alapján kérték a Bizottságtól a „feta” elnevezés oltalom alatt álló eredetmegjelölésként való bejegyzését az annak megfelelő sajt tekintetében. A kérelem mellékelten tartalmazta a gyártás során használt nyersanyag területi származására, a terület természeti feltételeire, a felhasznált tejet adó állatok fajára és fajtáira, a tej minőségi jellemzőire, a sajt előállítási folyamatára és jellegzetességeire vonatkozó adatokat.

— Az 1. cikk (2) bekezdése értelmében a gyártás során használt tej „kizárólag Makedónia, Trákia, Epirusz, Thesszália, Közép-Görögország, Peloponésszosz régiójából, illetve a leszboszi provinciából (nomosz)” származhat.

84. Csatolták az 1994. január 11-i 313025/1994. sz. mezőgazdasági miniszteri rendeletet ¹⁰³ is, amely nemzeti hatállyal oltalmat adott az említett elnevezésnek:

— A következő előírások szabályozzák a tejre vonatkozó követelményeket, a gyártási folyamatot, a sajt jellegzetességeit, főleg minőségi, érzékszervi és ízlelésbeli jellemzőit, valamint a csomagolásra vonatkozó kikötéseket.

— Az 1. cikk (1) bekezdése „elismeri a feta elnevezést, mint oltalom alatt álló eredetmegjelölést (OEM), a hagyományos

— A 6. cikk (2) bekezdése tiltja a „feta” név alatt történő gyártást, importálást, exportálást, forgalmazást és értékesítést az olyan sajtok esetében, amelyek nem felelnek meg az előbbi feltételeknek.

102 — Lásd a „Feta” ügyben hozott ítélet 22–47. pontjához tartozó ténybeli előzményeket, amelyekre később részletesen kitérek.

103 — FEK B 8.

85. A Bizottság, a legnagyobb elővigyázatossággal eljárva, 1994-ben vállalta egy Eurobarométer nevű felmérés elvégzését 12 800 ember megkérdezésével, amely alapján elfogadta az 1994. október 24-i jelentést:

— Átlagosan minden ötödik európai uniós polgár hallotta vagy látta már a szót, illetve annak grafikai ábrázolását. Két tagállamban, a Görög Köztársaságban és a Dán Királyságban, majdnem mindenki ismeri azt.

— Azok közül, akik látták, a többség a szót egy sajtóhoz köti, és jó része görög eredetűnek gondolja.

— Minden negyedik emberből, aki ismeri a „feta” elnevezést, három emberben a szó egy olyan ország vagy régió képzetét kelti, amellyel valamilyen kapcsolatban áll.

— Azok közül, akik már látták, vagy hallották ezt a jelzót, 37,2% azt köznévnek tartja – ez az arány Dániában eléri a 63%-ot – , míg 35,2%-uk azt gondolja, hogy az egy meghatározott eredetű

termékre utal – Görögországban ez a vélemény 52% körül van. A többiek nem nyilatkoztak a kérdésről.

— Végezetül megállapítható, hogy a vélemények között nagy az eltérés abban a tekintetben, hogy az valamilyen szokásos étel vagy meghatározott eredetű dolog-e. Azok közül, akik spontán módon válaszoltak a név hallatán, és azt a választ adták, hogy az sajtra vonatkozik, 50% konkrét származást kapcsol hozzá, 47% pedig azt gondolja, hogy az egy köznév.

86. A tudományos bizottság 1994. november 15-én kiadott egy szakvéleményt, amelyben négy szavazattal három ellenében fenntartotta, hogy a szolgáltatott adatok alapján teljesülnek a bejegyzés feltételei, különösen az alaprendelet 2. cikkének (3) bekezdésében foglaltak. Azt is kimondta, ezúttal egyhangúan, hogy a kifejezés nem rendelkezik szokásos jelleggel.

87. 1996. január 19-én a Bizottság elfogadta az említett jogszabály 17. cikke értelmében bejegyezhető elnevezéseket tartalmazó jegyzéket, amelyben szerepelt a „feta” elnevezés. A szabályozási bizottság nem nyilvánított véleményt a megadott határidőn belül; a Tanács 1996. március 6-i javaslatának alávetve, ezen intézmény sem hozott döntést a rendelkezésére álló három hónap alatt.

88. A Bizottság 1996. június 12-én elfogadta az 1107/96 rendeletet, amely felvette a „feta” elnevezést mint oltalom alatt álló eredetmegjelölést (OEM) a melléklet „A Szerződés II. mellékletében említett, emberi fogyasztásra szánt termékek” című A. részének „sajtok” rovatába, „Görögország” alá.

rólág annak a – természeti vagy emberi tényezőkkel együtt vett – környezetnek tulajdoníthatók, ahonnan származik. A másodikban azt állították, hogy a kifejezés szokásos jellegű, ami miatt nem lehetett volna bejegyezni.

89. Dánia, Németország és Franciaország kormányai megtámadták e bejegyzést, a szóban forgó megsemmisítés iránti keresetnek a Bírósághoz történő benyújtásával.

92. A Bíróság ez utóbbi kérdéssel kezdte a vizsgálódást, mivel a tilalom mindenfajta minőségjelzőre vonatkozik, azokat is beleértve, amelyek rendelkeznek az oltalom megadásához szükséges, előírt feltételekkel (52. pont).

B – A Feta-ügyben hozott ítélet

90. Ez az ítélet pontot tett a három jogvita végére, „megsemmisítve a feta elnevezés oltalom alatt álló eredetmegjelölésként történő bejegyzése tekintetében a 2081/92/EGK tanácsi rendelet 17. cikkében megállapított eljárás szerint a földrajzi jelzések és eredetmegjelölések bejegyzéséről szóló, 1996. június 12-i 1107/96/EK bizottsági rendeletet”.

93. Egyrészt a fellebbező államok érveinek (53–64. pont), másrészt a Bizottság és Görögország (aki – mint most is – a megtámadott rendelet jogszerűségét támogatva járt el) érveinek (65–77. pont) megvizsgálását követően a Bíróság véleményt nyilvánított, amelyből kiemelendők a következő pontok:

91. A felperesek alapvetően az alaprendelet 2. cikkének (3) bekezdésével és a 3. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos két jogi érvre hivatkoztak. Az elsöben arra, hogy nem teljesülnek a bejegyzéshez szükséges követelmények, mivel a jelölt élelmiszer nem abból a régióból vagy meghatározott helyről származik, vagy nem rendelkezik olyan jellemzőkkel, amelyek alapvetően vagy kizá-

– Az alaprendelet 3. cikkében foglalt bejegyzési tilalom azokra az elnevezésekre is vonatkozik, „amelyek mindig is szokásosak voltak” (80. pont).

– Arra való tekintettel, hogy egyes kormányok már nyilatkoztak e témakörben „egyrészt a szokásos elnevezések jegyzéke tervezetének összeállítása alkalmával, másrészt a megtámadott rendelet

elfogadása során”, nagy jelentőséghez jutnak a Bizottság által korábban, valamint a kérelem feldolgozása során előterjesztett „megfontolások” (82–86. pont).

— E megfontolások vizsgálata azt mutatja, hogy az említett intézmény alábecsülte a származási tagállamon kívüli, többi tagállam helyzetének fontosságát, nem vette figyelembe nemzeti jogszabályaik vonatkozásait (87. pont), és e tényezők, annak a közösségi tagállamnak a körülményeivel együtt, ahonnan a név és a fogyasztási területek származnak, kifejezetten szerepelnek a 3. cikk (1) bekezdésében (88. pont).

— Az előbbiekkal összhangban, a 7. cikk (4) bekezdése értelmében „az a tény, hogy valamely elnevezés bejegyzése hátrányosan érinti azokat a termékeket, amelyek szabályosan vannak jelen a piacon, a másik tagállam által benyújtott kifogási nyilatkozat elfogadhatósága indokának minősül”, habár azt kifejezetten a rendes bejegyzési eljárásra fogalmazták meg, az egyszerűsített eljárásra is vonatkozik, azaz mérlegelni kell a „ténylegesen és hagyományosan folytatott használatot, valamint a tényleges összetéveszthetőséget”. (91–94. pont).

— Vizsgálni kell a piacon jelen lévő azon termékek összetételalkozását is, amelyeket törvényesen forgalmaznak az említett elnevezéssel különböző, a bejegyzést kérő származási tagállamon kívüli tagállamokban (96. pont).

— A vitás ügyben nem vizsgálták azt a tényt, hogy a kérdéses elnevezést „jó ideje használták bizonyos, a Görög Köztársaságon kívüli tagállamokban” (101. pont).

94. Az előbbi pontok miatt meg kellett állapítani, hogy a Bizottság nem értékelt „minden olyan tényezőt, amelynek figyelembevételét az alaprendelet 3. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdése kötelezővé tett”, és amelyek a korábban írt megsemmisítő ítéletet indokolták.

95. A bírósági ítélet nem tanulmányozta a bejegyzéshez megkívánt anyagi előfeltételeket, különösen a kifejezés esetleges szokásos jellegét, egyszerűen a Bizottság elemzését értékelt, azt hiányosnak minősítve. Nem ellenőrizte a hagyományos elnevezéseknél előírt alakítások meglétét sem.

C — A „feta” elnevezés második alkalommal való feltüntetése az 1107/96-os rendeletben, az 1829/2002-es rendelet értelmében

külön jogszabályokkal,¹⁰⁵ habár azt Németországban és Franciaországban is gyártják:

96. Az 1999. május 25-i 1070/1999/EK bizottsági rendelet közvetlenül az ismertetett ítéletet követően törölte a nyilvántartásból a „feta” elnevezést.

— Görögország 115 000 tonnányit, majdnem teljes egészében a belső piacra szánva.

97. Azonban, figyelemmel a megsemmisítés indokaira, a Bizottság – kimerítő és naprakész módon – mérlegelni akarta a Közösségben a „feta” gyártásával, fogyasztásával és ismeretével kapcsolatban fennálló helyzetet, ezért 1999. október 15-én kérdőívet küldött minden államnak, amelyet érdemes annak ellenére tanulmányozni, hogy csupán jelzésértékű szerepe van.¹⁰⁴

— Dánia 1998-ban elérte a 27 640 tonnát, amely alapvetően exportra szánt.

— Németország 1972-ben kezdte meg a gyártást, 19 757 és 39 201 tonna közötti mennyiségben, kezdetben a bevándorlók igényeinek kielégítésére, később külkereskedelemre szánva.

a) Ami a sajt gyártását illeti, csupán Görögország – 1935 óta – és Dánia – 1963 óta – rendelkezik arra vonatkozó

— Franciaország 1931-ben kezdte gyártani, 19 964 tonnát érve el, amelynek háromnegyed részét más országokban értékesíti.¹⁰⁶

104 — A kérdőív általános összegzése a Bizottság válaszában I. mellékletében szerepel. Orientáló szerepét maga a már idézett 1829/2002 rendelet is kiemeli, amely (17) preambulumbekezdésében figyelmeztet, hogy „mivel szinte minden tagállamban hiányzik az erre vonatkozó jogszabályi keret, a Kombinált Nomenklatúrában nagyon általános a »feta« kifejezés meghatározása, mindez csak hozzávetőleges becslésekhez vezethet, és a válaszok összehasonlítása statisztikailag eltérő adatokat eredményez. Ezenkívül számos tagállam számára problémát jelentett a hazai termelésnek az újrakivitelől való megkülönböztetése, ami hamis számokat eredményezhet.”

105 — Hollandia szintén ilyen előírással rendelkezett 1981 és 1998 között. Ausztria a kifejezést a görög termékekre tartja fent, a Görögországgal 1972. június 20-án aláírt, a két ország közötti, a származási jelzések, mezőgazdasági, kézműipari és ipari termékek oltamára vonatkozó 1970. június 5-i megállapodás alkalmazásáról szóló egyezmény értelmében (BGBI No. 378/1972. és 379/1972.; az 1972. november 15-i Österreichisches Patentblatt no. 11/1972.).

106 — Az említett állam termelése, ahogy az ügy irataiban képviselője tájékoztatott, 10 325 tonna volt 2003-ban, és 11 200 tonna 2004-ben.

Kiemelendő, hogy a görögök kizárólag juhtejet, illetve a kecske- és a juhtej keverékét alkalmazzák, a dánok és a németek szinte kizárólag tehéntejet használnak, míg a franciák juhtej és kis mennyiségben tehéntej felhasználásával végzik a gyártást.

— Írorszáiban, az Egyesült Királyságban, Ausztriában, Franciaországban, Svájcban, Belgiumban és Finnországban 0,040 és 0,150 kg között mozog (0,32%-tól 1,22%-ig).

— Németországban 0,290 kg (2,36%).

b) Ami a fogyasztást illeti – az e tekintetben képzett készleteket figyelmen kívül hagyva¹⁰⁷ – kikövetkeztethető, hogy a Görög Köztársaságban annak a Közösséghez való csatlakozáskor az össz mennyiség 92% volt található, majd későbbiekben ez 73%-ra csökkent, a többi országban tapasztalható növekedésnek köszönhetően. Ha a fogyasztást lebontjuk az egy főre eső éves fogyasztás mennyiségére, akkor a következő adatokat kapjuk:

— Dániában 0,700 kg (5%).

— Görögországban 10,500 kg-ot tesz ki (85,64%).

— Spanyolországban, Luxemburgban, Portugáliában, Olaszországban és Hollandiában legfeljebb 0,010 kg (a közösségi össz mennyiség kb. 0,08%-a).

c) A fogyasztók szemszögéből nézve úgy tűnik, hogy a „feta” elnevezést általános jelleggel a görög világgal hozzák kapcsolatba, ami a sajt címkézéséből,¹⁰⁸ reklámozásából és hirdetéséből is adódik.

98. Ezeket az adatokat továbbították a tudományos bizottságnak, amely 2001. április

107 — Az 1829/2002 rendelet (19) preambulumbekzdése szerint, a „durva becslés egyes esetekben nem bizonyult kielégítőnek, más esetekben pedig akár abnormális eredményekhez is vezetett; mivel lehetetlen felmérni a meglévő készleteket, az újrakivételre kerülő mennyiségeket és más tényezőket, a számítás eredményeként néhány tagállamban elméletileg negatív fogyasztás mutatkozott”.

108 — Az ügy irataiból kitűnik, hogy ez ilyen utalást tartalmazó címkéket a német és a dán előállítók alkalmazzák, ami a Bizottság által a kérelemre adott válaszhoz mellékelte iratokból is következik.

24-i, egyhangúlag elfogadott szakvéleményében¹⁰⁹ a kifejezés szokásos jellegét elvetette, a következő indokokkal:

- a) a sajt gyártása és fogyasztása legnagyobb részben Görögországban folyik, ahol a többi tagállamtól eltérő nyersanyagból és gyártási eljárással végzik az előállítását, és ezzel domináns helyzetben vannak az egységes piacon; az országok többségében nem gyártják és nem is fogyasztják, ami miatt az nem minősíthető szokásosnak;
- b) a fogyasztók képzetében a „feta” szó egy konkrét eredetre, mégpedig görög eredetre utal;
- c) az ezen élelmiszerre vonatkozó külön jogszabályokkal rendelkező országokban jelentős különbségek tapasztalhatók; annak a ténynek, hogy a kifejezést használják a közös vámnóménklátúrában vagy az export-visszatérítésekre vonatkozó rendelkezésekben, ebben az összefüggésben nincs jelentősége.

99. A Bizottság, a rendelkezésére álló információkkal szembesülve azt javasolta, hogy a „feta” elnevezés ismét kerüljön oltalom alá.¹¹⁰ A szabályozási bizottság az elnöke által megadott határidőn belül nem nyilvánított véleményt. A Tanácsnak tett javaslatától számított három hónap eltelt anélkül, hogy a Tanács nyilatkozott volna.

100. E körülmények közepette, az 1829/2002 rendelet elfogadta a kifejezésnek az alaprendelet 6. cikke (3) bekezdése szerinti oltalom alatt álló eredetmegjelölésként való bejegyzését, „mivel (az) szokásos elnevezésként nem kapott megerősítést” ([34] preambulumbekzdés), és az „hagyományos nem földrajzi elnevezés” ([35] preambulumbekzdés).

D — *A Canadane Cheese és Kouri ügy*

101. Ebben az előzetes döntéshozatali eljárásban a Bíróság azon a ponton volt, hogy elismerje a görög kormány által a „feta”

109 — Teljes egészében szerepel a Bizottság válaszában 3. mellékletében. Az értékelések megjelennek az 1829/2002 rendelet (30)–(32) tartó preambulumbekzdéseiben.

110 — Jóllehet az elv szerint csak kompromisszummal lehet a konfliktust megoldani. Fluir, A., «Feta als geschützte Ursprungsbezeichnung – eine Leidensgeschichte», *European Law Reporter*, 2002., 11. szám, 437. o.

megnevezés oltalmazására hozott, korábban már említett intézkedéseket. Végül nem tette meg, mert a beküldő szerv által feltett kérdések visszavonásával nem maradt más kiút számára, mint elrendelni az 1997. augusztus 8-i végzés kapcsán keletkezett perbeli iratok irattárba helyezését.

102. Emlékeztetni kell – bár csupán felületesen – az előbbi ügyre és a jelen indítványban megemlített gondolatokra.

103. A korábbi gyakorlat és az első korlátozó rendelkezés sérelme nélkül¹¹¹, a görög kormány a feta sajt előállítására és forgalmazására feltételeinek progresszív szabályozását a 2109/1988-as földművelésügyi és mezőgazdasági miniszteri rendelettel¹¹² kezdte meg, amelyet több más miniszteri rendelet – a 688/1989-es,¹¹³ és az 565/1991-es rendelet¹¹⁴ – követett ugyanezen minisztériumoktól, amelyek módosították az Élelmiszerkönyv 83. cikkének rendelkezéseit, amelyet szintén a 313025/1994-es miniszteri rendelet (hivatkozás fent) alkotott meg.

104. E szabályozást alkalmazva a görög hatóságok betiltották a Dániából importált

sajtok egy részének ilyen név alatt történő árusítását. A Canadane Cheese Trading AMBA dán vállalat és a görög Afoi G. Kouri AEVE megtámadták a tilalmat, illetve a piacrajutáshoz megkövetelt azon feltételeit, hogy azon fel kell tüntetni a „pasztórizált tehéntejjel készült, Dániából származó sós lében pácolt fehér sajt” szöveget (az indítvány 1–6. pontja). Az ezt követő eljárásban az államtanács három kérdést terjesztett a Bíróság elé (7. pont) azt tudakolva, hogy az a jogalkotás, amely megakadályozza a Közösség valamely országában valamely jogszerűen előállított és ugyanezen névvel másik tagállamban értékesített sajtak a „feta” elnevezéssel történő árusítását, a közösségi joggal ellentétes, azonos hatású intézkedésnek minősül-e, és ha igen, akkor az indokolható-e valamivel (46. pont).

105. Az indítványban utaltam az említett sajtak a Közösségen belüli gyártására és értékesítésére (9–19. pont), részletezve a Görögországban történő gyártási folyamatot és az alapvető minőségi jellemzőket: a természetes fehér színt, a jellegzetes ízt és illatot (enyhén savanykás, sós és zsíros), és a sűrű állagot (15. és 16. pont). Ugyanígy részletesen foglalkoztam az említett élelmiszerre vonatkozó nemzeti jogi szabályokkal (20–25. pont). Figyelemmel arra, hogy az alaprendelet még nem lépett hatályba a tényállás időpontjában, maradtam a Bíróság ítélezési gyakorlatánál, valamint a termékek árusítására vonatkozó közösségi előírásoknál;

111 – A 15294/1987. sz. Földművelésügyi és Mezőgazdasági Minisztériumi miniszteri rendelet (FEK B 347.).

112 – FEK B 892.

113 – FEK B 663.

114 – FEK B 667.

ez utóbbi tekintetben a következő tipizálást javasoltam:

- a) a közösségi elnevezések (27. pont), amelyek felölelik az „euroélelmiszereket” – mint a méz vagy a csokoládé – és amelyek korlátozás nélkül forgalmazhatók;
- b) a szokásos elnevezések (28–34. pont), amelyek felölelik a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek jelölésére használt olyan általános neveket, amelyek részét képezik a kulturális és általános gasztronómiai örökségnek, és amelyek elvileg bármely előállító által használhatóak. Ilyenként idéztem az „ecet”, „gin”, „sör”, „tészta”, „joghurt”, „edámi sajt”, „sajtok”, „felvágottak”, és „kenyér” elnevezéseket;
- c) a földrajzi elnevezések (35–44. pont), amelyek élelmiszereket jelölnek, utalva azok meghatározott helyről való származására. Ami megnyilvánulhat közvetlen formában, a pontos utalás belefoglalásával („queso manchego”, „prosciutto di Parma”, „faba asturiana”, „camembert de Normandie”), vagy közvetett formában, amikor az elnevezés nem tartalmaz semmilyen földrajzi nevet („queso de tetilla”, „reblochon”, „grappa”, „ouzo”, „cava”).
106. Az előzetes döntéshozatali kérdések érdemére rátérve, először is, meg kellett vizsgálni, hogy a megtámadott szabályok azonos hatású intézkedést képeztek-e, amely az EK-Szerződés 30. cikkével ellentétes. Amennyiben igen, akkor elemezni kell, hogy azok indokoltak voltak-e.
- a) A joggyakorlat fényében vizsgálva a nemzeti szabályokat arra a következtésre jutottam, hogy azok a Szerződésben említett mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedések (47–49. pont).
- b) Következésképpen ki kell deríteni, hogy a korlátozás magában az EK-Szerződés 30. cikkében, vagy adott esetben, a 36. cikkében foglaltatik-e:
- Annak a védelemnek a megvizsgálására, amelyet a fogyasztók védelme és a kereskedelmi ügyletek tisztességességének fenntartása nyújt, elemeztem a görög és a dán sajt közötti hasonlóságokat és eltéréseket az összetétel és a gyártási mód (61. és 62. pont), a nemzetközi szabályozás (63. pont), a behozatal országának (64. pont) és a többi tagállam (65. pont) fogyasztói elvárásai és szabályozása, valamint a közösségi jogi aktusok (66. pont) szempontjából. A folyamán az, hogy nincs

számottevő különbség a két termék között; a felhasználók és az ügyletek tisztességének védelme biztosítható lenne a megfelelő címkézéssel (67. és 68. pont).

történő értékesítését az olyan jogszerűen előállított sajtnak, amelyet ugyan-ezen névvel más tagállamban értékesítenek, az EK-Szerződés 30. cikkével ellentétes, mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősül.

— Ezzel ellentétben, hozzátéve, hogy a vizsgálat a görög jogi szabályozást veszi alapul, az ipari és kereskedelmi tulajdonjogok lehetővé teszik a korlátozást, mivel a „feta” elnevezés Görögországban az Exportur ügyben hozott ítéletben felszínre hozott feltételekhez igazodik: a) közvetlen formában jelöli az értékesített sajt származását ezzel a kifejezéssel (73. pont); b) olyan élelmiszert szavatol, amely meghatározott jellemzőkkel és olyan minőséggel rendelkezik, amely ezen ország fogyasztói körében nagy hírnévnek örvend (74. és 75. pont); c) a belső jog oltalma alatt áll (76. pont); és d) az említett államban a kifejezés nem kopott el visszafordíthatatlanul, és ezáltal nem vált szokásossá (77. pont).

- 2) Valamely tagállam olyan szabályozása, amely a nemzeti termékekre tartja fenn a „feta” elnevezést, nem igazolható sem a fogyasztók, sem a kereskedelmi ügyletek tisztességességének védelmével.
- 3) Valamely tagállam olyan szabályozása, amely egy földrajzi elnevezés, mint például a „feta” elnevezés egyedi célját jelentő jogok védelmére irányul, az ipari és kereskedelmi tulajdon oltalmával igazolható, amelyet az EK-Szerződés 36. cikke véd.«

107. Ezen érvek arra készítetnek, hogy azt javasoljam a Bíróságnak, hogy a következőképpen válaszolja meg az előzetes döntéshozatali kérdéseket:

»1) Valamely tagállam olyan szabályozása, amely megakadályozza a feta néven

IV — A megsemmisítés iránti keresetek

108. Németország és Dánia az 1829/2002 rendelet¹¹⁵ megsemmisítését kéri; Francia-

115 — Az Elsőfokú Bírósághoz is több ilyen jellegű, az Alpenhain-Camembert-Werk és társai (T-370/02. sz. ügy), a Confédération générale des producteurs de lait de brebis et des industriels de Roquefort (T-381/02. sz. ügy), és az Arla Foods és társai (T-397/02. sz. ügy) által benyújtott kereset érkezett az említett rendelet ellen. A 2004. július 6-i végzés (EBH T 2004, II-2097. o.) az előbbi ügyek közül az elsőben született, elfogadván a Bizottság kifogását, elfogadhatatlannak nyilvánította a keresetet, mivel a megtámadott aktus nem érinti személyesen a felpereseket, azokat a német vállalatokat, amelyek „feta” néven értékesített sajtot gyártanak. A mási két ügyben még nem született határozat.

ország és az Egyesült Királyság támogatja őket. A Bizottság szerint az említett rendelet megfelel a jognak, amely véleményt Görögország is támogatja, aki észrevételeiben egyébként fenntartja, hogy a kereseteket elfogadhatatlannak kell nyilvánítani, mert azokat a határidő lejárta után nyújtották be.

A — *A megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatósága*

111. A görög kormány azt állítja, hogy a keresetlevél benyújtásának időpontjában, 2002. december 30-án, letelt az EK 230. cikk (5) bekezdésében foglalt – a rendeletnek a Hivatalos Lapban az előzőleg, október 15-én való kihirdetésétől számított – két hónap.

109. A német kérelem egyes alaki jellegű semmisségi okokra hivatkozik, amelyek vizsgálatát meg kell előznie az érdemi jogalapok vizsgálatának, amelyek alapvetően mind ezen keresetben, mind a dán keresetben egybeesnek a korábban említett, 1999. március 16-i ítélettel lezárt ügyben hivatkozottakkal. Azaz, hogy a „feta” név szokásos jellegű, és nem egyesíti magában azokat a követelményeket, amelyek annak hagyományosként való felfogásához, és az alaprendelet hatálya alá tartozáshoz szükségesek.

112. Ezen eljárási kifogásnak nem adható hely, mivel a valamely rendelkezés megtámadására a Szerződésben meghatározott határidőt az eljárási szabályzat¹¹⁶ 81. cikkében foglalt eljárás szerint kell számítani, amelynek 1. §-a úgy rendelkezik, hogy „ha intézmény által hozott jogi aktus elleni eljárás kezdeményezésére nyitva álló határidő a jogi aktus kihirdetésével kezdődik, a határidőt a 80. cikk 1. §-ának a) pontja értelmében a jogi aktusnak az Európai Unió Hivatalos Lapjában való kihirdetésétől számított tizennegyedik nap végétől kell számítani.”; a 2. § hozzáteszi, hogy „az eljárási határidők a távolságra tekintettel tíznapos átalányhatáridővel meghosszabbodnak”.

110. Az ügy 2005. február 15-én tartott tárgyalásán megjelent – az észrevételek szóbeli előadása céljából – Németország, Dánia, Franciaország, Görögország és a Bizottság képviselője.

113. A jelen ügyben, az előbbi megfontolások értelmében, a két hónapos időtartam ezért nem október 15-én kezdődik, hanem

116 — A Bíróság eljárási szabályzata, az 1991. június 19-i, egységes szerkezetbe foglalt szöveg (HL L 176., 7. o.), amely több alkalommal módosításra került (utolsó közzététele a Hivatalos Lapban: HL C 193., 2003. 08. 14., 1. o.).

október 30-án, aminél fogva hogyha a felperesek december 30-án fordultak volna a Bíróság Hivatalához, még akkor is megfelelő időn belül tették volna azt.

angol nyelvű mellékletek kíséretében, amelyek fordítását – az e tárgyban tett panasz ellenére – nem biztosították.

114. Következésképpen a kereset elkésettségére alapozott elfogadhatatlansági kifogást el kell utasítani.

117. Felhívja a figyelmet arra, hogy az összehívás kevesebb, mint tizennégy nappal előbb történt,¹¹⁸ anélkül, hogy a mellékletekből minden nyelven biztosítottak volna példányt. A Bizottság nem tagadja e körülményeket, de nem ért egyet azok jogi következményeit illetően.

B — *Alaki okok*

115. Németország járulékos jellegű semmisségi okokra hivatkozik, a szabályozási bizottság belső eljárásáról szóló rendelet, valamint a Közösség nyelvi rezsimjének meghatározásáról szóló rendelet¹¹⁷ megsértésére, illetve a hiányos indokolásra.

118. A kérdés megközelítésekor emlékeztetni kell arra, hogy a forma önmagában nem jelenti a célt. E gondolatnak több értelme lenne akkor, ha a hibák elkövetése nélkül is hasonló lett volna a végeredmény.¹¹⁹

1. A határidők és az eljárás nyelvének megsértése

116. A német kormány arra hivatkozik, hogy a szabályozási bizottság 2001. november 20-i ülésének összehívására e-mailben került sor az előző november 9-én, kizárólag francia és

118 — A napirend és a tervezett intézkedések, valamint a többi munkaanyag legalább az ülés napját megelőző 14 nappal előbb történő megküldését a Bizottságra ruházott végrehajtási hatáskörök gyakorlására vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, 1999. június 28-i 1999/468/EK tanácsi határozattal (HL L 184., 23. o.) elfogadott belső szabályzat (HL 2001. C 38., 3. o.) 3. cikke írja elő. Szintén figyelembe kell venni a 806/2003 rendeletet (hivatkozás fent).

119 — Hasonló gondolatokat vetettem fel az Aalborg Portland és társai egyesített ügyekben (a C-204/00. P., C-205/00. P., C-211/00. P., C-213/00. P., C-217/00. P. és C-219/00. P. sz., Aalborg Portland és társai egyesített ügyekben 2004. január 7-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-123. o.]) előterjesztett indítványomban, arra figyelmeztetvén, hogy a jogi aktus megsemmisítése csak akkor szükséges, ha az megoldja az ügyet, „amikor megállapítható, hogy eljárási utat pontosan betarva esetleg más, kedvezőbb eredmény születte volna az érdeklőre nézve, vagy amikor épp az alaki hiba megléte miatt nem tudható, hogy más lett volna-e a döntés”. Azt is hozzátettem, hogy „az alaki hibák nem élnék önálló életet a jogvita érdemi részétől elkülönülten. Ha valamely elfogadott határozatot, hibás alaki eljárást követően, megsemmisítenek, mert az elfogadására vezető eljárás hiányosságai folytán az az érdemét tekintve hibás, a megsemmisítés a határozat e hibája miatt kerül megállapításra, és nem az eljárási hiba megléte miatt. Az alaki hiba csak akkor jut önálló szerephez amikor, keletkezése miatt, a meghozott határozatról nem lehet véleményt alkotni.”

117 — A Tanács 1958. április 15-i 1. rendelete az Európai Gazdasági Közösség által használt nyelvek meghatározásáról (HL 1958. L 17., 385. o.; KK 01/01., 18. o.).

119. Nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a 2001. november 20-i ülésen a jegyzőkönyv tanúsága szerint csupán a „feta” ügyről és a Bizottság által megküldött körkérdésre adott válaszok elemzéséről folyt az eszmecsere. A rendelettervezetéről¹²⁰ szóló vitára és szavazásra 2002. május 16-án került sor.

120. Ezek a dátumok lehetővé teszik a feltevés megkülönböztetését a felperes által hivatkozott Németország kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben¹²¹ foglaltaktól, ahol a Bíróság által érzékelt alaki hibák végül a megtámadott aktus megsemmisítéséhez vezettek, és amelyek azon az ülésen hangzottak el, ahol a javaslatot megvitatták. Értékelésük összefoglalásaként a 32. pontban a Bíróság kifejtette: „[...] hogy az állandó bizottság szakvéleményének elfogadása, amely a feltüntetett határidőn belüli kétszeres megküldés eljárási kötelezettségének hiányában és a szavazás elhalasztásának elmaradásával olyan alapvető alaki hibában szenved, amely a megtámadott határozat semmisségét eredményezi”.

121. A jelen ügyre vonatkozó indítványban különbséget tettem – épp az említett bizottság belső szabályzatának tartalmával kapcsolatban – azon ügyek között, amelyekben

120 — Ahogyan az az ülés jegyzőkönyvéből kiderül, nem került sor megegyezésre, mivel a javaslat 47 igen, 23 nem szavazatot kapott, 17 tartózkodás mellett. Az említett dokumentum, mint a Bizottság többi földrajzi jelzésre és eredetmegjelésre vonatkozó aktája, megtekinthető a www.europa.eu.int/comm/agriculture/minco/regco oldalon.

121 — A C-263/95. sz. ügyben 1998. február 10-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-441. o.).

általános vagy valamely ülést előkészítő munkapéldányokat kell megküldeni, és azok között, amelyekben valamely meghatározott szabályozás elfogadásának megvitatásáról van szó. Bár mindkettőnél jelentősége van a formának, de csak a második esetben jut alapvető szerephez, abban a vonatkozásban, hogy az 1. rendelet 3. cikkében foglalt meghatalmazás összes hatása itt érvényesül, amikor az intézmények szövegeit annak az államnak a nyelvén kell elkészíteni, amelynek azt küldik.

122. Ezt a gondolatmenetet követve, a 2001. november 20-i közbelső találkozóval kapcsolatos szabálytalanságok nem alapvetőek, és ezért nem eredményezik a megtámadott rendelet semmisségét, amelynek tervezetét egy későbbi ülésen megtárgyalták anélkül, hogy ahhoz bármiféle következményt fűztek volna. Nem tűnik valószínűnek az sem, hogy az összehívás és az ülés lefolytatása között eltelt napok számában bekövetkezett csökkenés vagy a tudományos bizottság szakvéleménye fordításának hiánya, illetve a körkérdés időpontjai védtelenséget okoztak volna.

123. Egyébiránt, ha ezeket a hibákat elkerülték volna, akkor sem valószínű, hogy eltérő eredmény született volna a szabályozási bizottságnak a Bizottság által előterjesztett tervezetről alkotott későbbi állásfoglalásában. Ellenkezőleg, logikusnak tűnik, hogy a megoldás azonos lett volna – a szavazattöbbség hiánya miatt – ; a vitatott rendelet megsemmisítése helyt adna az az idő szerinti eljárási cselekmények visszamenőlegességének, amikor a hibák keletkeztek, amelyeket miután orvosoltak volna, valószínűleg ugyanaz történt volna.

124. Ilyen értelemben értendő a megtámadott rendelet (10) preambulumbekzdése, amely leszögezi, hogy a kapott információkat a Bizottság és a tagállamok általános formában összegezték, utóbbiaknak pedig lehetősége volt ezen elemzéshez helyesbítéseket és módosításokat fűzni. A semmisséget nem lehet megállapítani annak alapján, ha ez utóbbi megerősítés részben hibásnak bizonyulna.

2. Az indokolás hiányosságai

125. A Portugália kontra Bizottság ügyre¹²² vonatkozó indítványban rámutattam arra, hogy valamely aktus indokolása „lényeges elemet alkot”¹²³, és annak kötelezettsége mind az érintettek, mind annak érdekében áll, hogy a Bíróság rendelkezésére bocsássa azokat az elemeket, amelyek lehetővé teszik számára a megfelelő bírósági ellenőrzés teljes körű gyakorlását.¹²⁴ Az ítélkezési gyakorlat azt is kimondta, hogy e követelmény arra szólít fel, hogy (az indokolás) világosan és egyértelműen tükrözze a megtámadott rendelkezést kibocsátó intézmény érvelését oly módon, hogy az érdekeltet megismerhessék a hozott intézkedés indokait, a bíróság pedig betölthesse feladatát; (az indokolás) azonban nem igényli a tények és a vonatkozó jogok minden előzményének kifejtését, mivel nem

csak a döntés betű szerinti értelmét, hanem annak tartalmát, valamint azon jogi normák összességét kell értékelni, amelyek az adott területet szabályozzák¹²⁵ (83. pont).

126. A vita tárgyát képező rendeletben a Bizottság kifejti, hogy a görög hatóságok kérelmére beleegyezett a „feta” elnevezés bejegyzésébe, jöllehet elrendeite annak visszavonását az 1999. március 16-i ítélet alapján ([1]–[5] preambulumbekzdés). Ezt követően utal az államoknak megküldött, az előállítás, a fogyasztás és általános formában a közösségi fogyasztók e megnevezéssel kapcsolatos ismeretei értékelésére vonatkozó kérdőívre, közzétéve és megmagyarázva annak tartalmát ([6]–[21] preambulumbekzdés). Közvetlenül ezután hivatkozik a tudományos bizottság által kiadott véleményre, amelynek záró részét tartalmazza ([22]–[32] preambulumbekzdés). Később számításba veszi, hogy „a jogi, történeti, kulturális, politikai, társadalmi, gazdasági, tudományos és műszaki adatok átfogó elemzése révén az a következtetés vonható le, hogy a 2081/92/EGK rendelet 3. cikkében a szokásos elnevezés tekintetében megkövetelt kritériumok egyike sem teljesült” ([33] preambulumbekzdés), hanem épp ellenkezőleg, a „feta” elnevezés hagyományos, nem földrajzi elnevezés, amely bizonyos jellemzőit tekintve azon természeti és emberi tényezők

122 — A C-249/02. sz. ügyben 2004. november 11-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-10717. o.).

123 — A 131/86. sz., Egyesült Királyság kontra Tanács ügyben 1988. február 23-án hozott ítélet (EBHT 1988., 905. o.) 37. pontja.

124 — A 18/57. sz., Nold KG kontra Főhatóság ügyben 1959. március 20-án hozott ítélet (EBHT 1959., 89. o.) és az azt követő ítéletek.

125 — A C-350/88. sz., Delacre és társai kontra Bizottság ügyben 1990. február 14-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-395. o.); valamint a C-22/94. sz., Irish Farmers Association és társai ügyben 1997. április 15-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-1809. o.).

által megtestesített, amelyek az e névvel jelölt sajt előállításában összegződnek. ([34]–[36] preambulumbekzdés). Végül megemlíti az előírt elemek meglétét a termékleírásban ([37] preambulumbekzdés), az 1107/96 rendelet módosításának szükségességét ([38] preambulumbekzdés) és a követett eljárást ([39] preambulumbekzdés).

1. A „feta” mint szokásos elnevezés

129. Célszerű legelőször is „a szokásos” kifejezéssel kezdeni, a rendelkezések által a kifejezés elhatárolására meghatározott tényezők vizsgálatát, valamint jelen ügyre való alkalmazásukat megelőzően.

127. Az előzőekből következik, hogy a megfelelő indokolás megtörtént. Lehet vitatkozni a közreadott érvek terjedelmén vagy tartalmán, de ez a kritika nem befolyásolja az átgondolt indokolás szabályosságát.

a) A „szokásos” fogalmáról

130. A szokásos jelleg a különféle fajtákban meglévő közös vonást foglalja magában, beleértve azokat a tulajdonságokat, amelyek ugyanazon típusra vagy családra jellemzők, azok természetét vagy minőségét jelölve. Ez az eset áll fenn például a „narancs” szónál, amely köznévi minden olyan meghatározott formai, színbeli, szagbeli és ízbeli tulajdonsággal rendelkező gyümölcsre használatos, amely a többi gyümölcstől megkülönbözteti azt.¹²⁷

C — Anyagi okok

128. A megsemmisítés két anyagi természetű okának vizsgálata során célszerűnek tűnik követni a Bróság által az 1999. március 16-án hozott ítéletben javasolt sorrendet, először azt elemzve, hogy a „feta” elnevezés szokásosnak minősíthető-e, majd később foglalkozni azzal, hogy hagyományos elnevezésről van-e szó.¹²⁶

131. E jelleg adódhat magából a kifejezésből – amely mindig is szokásos volt –, vagy annak fokozatos szokásossá válásából. Olyan nevekről van itt szó, amelyek soha nem rendelkeztek megkülönböztető szereppel, vagy azt elveszítették, mert nem bizonyultak alkalmasnak a megkülönböztetésre származási helyük tekintetében.

126 — Dánia kérelmében szintén ezt a sorrendet követi, mfg Németország először az elnevezés hagyományos jellegét tárgyalja, és később tér rá annak szokásos jellegére.

127 — A példát a Diccionario de la Real Academia Española (Spanyol Királyi Akadémiai Szótár) huszonkettedik kiadásából vettem.

132. Annak ellenére, hogy az ítélezési gyakorlat nem szolgál semmilyen meghatározással arra nézve, hogy mi értendő „szokásos elnevezés” alatt,¹²⁸ a fogalomnak az élelmiszerekre történő alkalmazása, ahogyan arra a *Canadane Cheese* és *Kouri* ügyre vonatkozó indítványban rámutattam, magában foglalja „azokat, amelyek részét képezik a kulturális és az általában vett gasztronómiai örökségnek, és amelyeket elvileg bármely előállító használhat” (28. pont). Ebben az értelemben ide tartoznak azok a megjelölések is, amelyek nem a valamely meghatározott helyen történő előállításra, és ebből következően a termék származására utalnak, hanem kizárólag annak tulajdonságaira, azon tényhez kapcsolódóan, hogy nagyon hasonló gyártási eljárásokat alkalmaztak.¹²⁹

133. Ugyanide értendők más olyan kifejezések is, amelyek kezdetben ugyan területi vonatkozással bírtak, de azt elveszítették a szokásossá válás folyamata miatt, ami azt jelenti, hogy többé már nem alkalmasak az

áru meghatározott eredetének a jelölésére, és ily módon használatuk nem tartható fent csupán az adott régióban található vállalkozások számára.

134. Valamely név szokásossá válásának oka általában azzal magyarázható¹³⁰, hogy egyes olyan előállítók, akik nem ottani székhelyűek, ahol a név keletkezett, a nevet elszigetelt módon vagy valamely, a helytől független névvel együtt kezdik használni, ez esetben a folyamat felgyorsul. Sokszor a használat olyan területeken kezdődik el, amelyek nagy bevándorlásnak voltak kitéve, annak köszönhetően, hogy egyes iparosok a származási országukban gyakorolt tevékenységüket újra folytatni kezdik a befogadó országban, vagy az újonnan érkezők igényeinek kielégítésére, aki továbbra is szeretnék hagyományos ételeiket élvezni; mindkét feltételezett esetben azzal az előre megfontolt szándékkal járnak el, hogy kihasználják a termék által már megszerzett hírnevet. Ahogy csökken a földrajzi kapcsolat, úgy áll fenn továbbra is a jóhiszem, az a meggyőződés, hogy a névvel kizárólag olyan fajta árukat jelölnek, amelyek bizonyos jellemzőkkel rendelkeznek. Az átváltozás akkor fejeződik be, amikor a kifejezés már csupán egy fajtát ír le, és az szabadon használható.

135. A másik elem, amely az események sorozatában megfigyelhető, az érdekelték passzivitása. A kereskedő cég gyenge marad az egyének és a hatóságok tétlenségével

128 — Viszont ahogyan azt a már többször hivatkozott *Canadane Cheese* és *Kouri* ügyben előterjesztett indítvány 28. pontjában elmondtam, ilyennek minősültek: az „ecet” (a 193/80. sz., Bizottság kontra Olszország ügyben 1981. december 9-én hozott ítélet [EBHT 1981., 3019. o.]), a „gín” (a 182/84. sz. Miro-ügyben 1985. november 26-án hozott ítélet [EBHT 1985., 3731. o.]), a „sör” (a 178/84. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 1987. március 12-én hozott ítélet, [EBHT 1987., 1227. o.]), a „létsza” (a 407/85. sz., Glocken és társai ügyben 1988. július 14-én hozott ítélet [EBHT 1988., 4233. o.] és a 90/86. sz. Zoni-ügyben 1988. július 14-én hozott ítélet [EBHT 1986., 4285. o.]), a „joghurt” (a 298/87. sz. Smanor-ügyben 1988. július 14-én hozott ítélet [EBHT 1988., 4489. o.]), az „edámi” sajt (a 286/86. sz. Desebais-ügyben 1988. szeptember 29-én hozott ítélet [EBHT 1988., 4907. o.]), a „sajtok” (a C-210/89. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1990. október 11-én hozott ítélet [EBHT 1990., 1-3697. o.] és a C-196/89. sz., Nespoli és Crippa ügyben 1990. október 11-én hozott ítélet [EBHT 1990., 1-3647. o.]), a „felvágottak” (a C-269/89. sz. Bonfait-ügyben 1990. november 13-án hozott ítélet [EBHT 1990., 1-4169. o.] és a „kenyér” (a 130/80. sz. Kelderman-ügyben 1981. február 19-én hozott ítélet [EBHT 1981., 52. o.]; a C-17/93. sz., Van der Veldt ügyben 1994. július 14-én hozott ítélet [EBHT 1994., 1-3537. o.]; és a C-358/95. sz. Morelato-ügyben 1997. március 13-án hozott ítélet [EBHT 1997., 1-1431. o.]).

129 — Saggio főtanácsnok által a Guimont-ügyben (C-418/98. sz. ügyben 2000. december 5-én hozott ítélet [EBHT 2000., 1-10663. o.]) előterjesztett indítvány 11. pontja.

130 — Eltérően a védjegyek területétől, az alaprendelet nem határozza meg a szokásossá válás okait, amely miatt már érte kritika. Lásd: Lobato García-Milján, L., „La protección de las Denominaciones de origen: estudio del reglamento (CEE) 2081/92”, in *Estudios de Derecho Mercantil en homenaje al profesor Manuel Brosseta Pont*, II. kötet, Tirant lo Blanch, Valencia, 1995., 1985. o.-tól. A szokásossá válással kapcsolatban lásd még: Fernández Novoa, C., i. m., 42. o.

szemben a visszaélésekkel járó használat ellen, miközben erőre kap, ha a reakció kedvező. Nem szabad elfelejteni, hogy a védelmi intézkedések enyhítik mind a rendelkezések hiányát (amelyek egészen mostanáig hiányoznak), mind a nemzeti bíróságok közönyét.¹³¹

b) Elhatárolási szempontok

136. Az alaprendelet által előírányzott rendszer a Bizottságra ruházza a szokásos jelleg értékelésének a hatáskörét, amely a leírt eljárással zárul, miután meghallgatták a tudományos bizottságot. Kismértékben a Tanácsnak is van szerepe, mivel ahogyan azt már említettem, a 3. cikk (3) bekezdése szerint az ő kötelessége összeállítani a mezőgazdasági termékeket vagy élelmiszereket jelölő efféle szavak listáját.

137. Ez a felépítés nem zárja ki a későbbi teljes körű bírósági ellenőrzést a határozat jogszerűsége vonatkozásában. Nem arra irányul, hogy a Bíróság az említett intézmény helyébe lépjen, és elemezze azokat a jogon kívüli esetleges indokokat, amelyek a szó bejegyzését lehetővé tették, hanem arra, hogy ellenőrizze, hogy a bejegyzés jogszerű-e.¹³²

138. A probléma azzal keletkezik, hogy valamely meghatározatlan jogi fogalomról van szó, amelynek pontosítása az egyes konkrét ügyekben megy végbe, és valamely eredetmegjelölés bejegyzése – amennyiben a termékkel kapcsolatos „történelmi, kulturális, jogi és gazdasági valóságot” tükrözi¹³³ – annál nehezebb, minél népszerűbbnek minősül, és minél gyakoribb a használata.

139. Az alaprendelet elismeri, hogy az esetek többségében az elhatárolás nehéz és bonyolult feladat. Érthetőbbé tétele érdekében két

131 — Az angol ítélkezési gyakorlatban, például a londoni High Court (Chancery Division) „Wine Products Ltd. & others vs. Mackenzie & Co. Ltd. & others” ügyben 1967. július 31-án hozott ítéletében megengedték, hogy az ausztráliai és dél-afrikai vállalkozók az angol piacon használhassák a „Jerez” („Sherry”) elnevezést, amennyiben ahhoz hozzátézik az „ausztrál”, illetve a „dél-afrikai” jelzőt („Australian Sherry” vagy „South African Sherry”), úgy véelve, hogy igazságtalan lenne a jerez-i előállítóknak megengedni e kifejezés használatára elleni kifogást, ha tudomásuk volt e használatról – lásd Wagner főtanácsnoknak a Sekt-Weinbrand ügyre (hivatkozás fent) vonatkozó indítványát –. A francia ítélkezési gyakorlatban a Montpellier-i Cour d'Appel „Jijona” és „Alicante” elnevezésekkel kapcsolatban 1984. augusztus 25-én hozott ítélete számos észrevételnek adott helyt, azt a Bíróság által a már említett *Exportur* ügyben adott érvek fényében vizsgálva, amely épp egy előzetes döntéshozatali kérdésben született.

132 — Itt árnyalnám a Léger főtanácsnok által a Bigi-ügyben előterjesztett indítványának 40. pontjában kifejtetteket, idézve azt, amikor azt mondja, „mivel a Rendelet szerint valamely elnevezés szokásos jellegének értékelése a Bizottság hatáskörébe tartozik, úgy vélem, hogy a Bíróság nem járhat el a Bizottság helyeit ebben a vonatkozásban. A Bíróság szerepe kizárólag abban áll, hogy gyakorolja az e téren a Bizottság (vagy a Tanács) által elfogadott határozatok jogszerűségének ellenőrzését az EK 230. cikkben foglaltaknak megfelelően”. Mivelhogy ami ezt a második részt illeti, az nem vitatható, ezért véleményem szerint amikor valamely aktus az elnevezés szokásos jellegével kapcsolatban végzett jogi vizsgálat alapján semmisít meg a Bíróság, nem a másik intézmény helyett jár el, és nem is vonja el tőle a hatáskörét.

133 — Léger főtanácsnok szavai a Bigi-ügyben (hivatkozás fent) előterjesztett indítvány 50. pontjából.

konkrét módszert javasol: a szokásos elnevezések jegyzékének összeállítását (3. cikk, (3) bekezdés), és egyes értékelési elemek figyelembevételét (ugyanazon cikk, (1) bekezdés).¹³⁴

140. Ahogyan arra korábban céloztam, még nem született megegyezés azon elnevezések elfogadásával kapcsolatban, amelyek szokásos jellegük miatt nem jegyezhetők be,¹³⁵ ami a feladat bonyolultságát bizonyítja, és ami miatt különös jelentőségre tesz szert a másik pontosítási módszer, amelynek pusztán megléte is azt bizonyítja, hogy nem lehet a „szokásost” a „kizárólagossal” való szembeállításal definiálni.¹³⁶

141. Egyébként a minősítés elvégzéséhez célszerű „minden ténylezt” értékelni, utalva „különösen” háromra: a helyzetre azon a területen, ahonnan a kifejezés ered, a fogyasztási helyeken, a többi tagállamban és a vonatkozó közösségi nemzeti rendelkezésekben. Ebből kifolyólag nem vethető el más kritériumok értékelése sem.

134 — Ez a kettősség egy eklektikus megoldás elfogadásával egyenlő a különböző tagállamok különféle garanciaszint-felfogásának megfelelően.

135 — A Feta-ügyben hozott ítélet 22–28. pontjában leírják a Bizottság által követett eljárást a szokásos jellegük miatt nem bejegyezhető elnevezések iránymutató – nem kimerítő – jegyzéke tervezetének elkészítésére vonatkozóan.

136 — López Escudero, M., in „Parmigiano, feta, epoisse y otros manjres en Luxemburgo: las denominaciones geográficas ante el TJCE”, *Une Communauté de droit: Festschrift für Günter Carlos Rodríguez Iglesias*, BMW-Berliner Wissenschafts-Verlag, 2003., 409. o.-tól, erőteljesen kritizálja, hogy valamely termék nem szokásos jellegének értékelésénél kizárólagos kapcsolatot követelnek meg valamely területtel.

i) Az azon tagállamban fennálló körülmények, ahonnan az elnevezés ered, illetve a fogyasztási területen fennálló körülmények

142. E címszó alá két különböző tényező tartozik: az élelmiszer helyzete azon a helyen, ahol feltűnt, és az a pozíció, amelyet a fogyasztási területen tölt be anélkül, hogy a két terület feltétlenül megegyezne.

– A származási tagállamban fennálló körülmények

143. Az Exportur-ügyben (hivatkozás fent) hozott ítéletében a Bíróság kiemelte e szempont jelentőségét, kifejtve, hogy valamely megjelölés oltalma kizárólag abban az esetben terjed ki a Közösség valamely más országának területére, amennyiben a származási országban továbbra is megfelel a jognak. A konjunktúra értékelése érdekében a védelmi intézkedéseken kívül olyan egyéb összetevőket is vizsgálni kell, mint például az előállítás és a fogyasztás jelentősége, az emberek képzete vagy a tapasztalható érdeklődés.

144. Az eljárási cselekményekből kikövetkeztethető, hogy a görögök egyhangúlag úgy

vélik, hogy a „feta” elnevezés olyan hagyományos élelmiszert jelöl, amelyet megfelelő módon, meghatározott tejből készítenek, speciális eljárással. Ugyanerre a következtetésre juthatunk, ha figyelembe vesszük a Bizottság által kezelt adatokat.

145. A felperesek nem tagadják e tényeket, de a hangsúlyt a többi tényezőre fektetik, amelyek kétségtelenül különös jelentőséget élveznek, mivel nem valamely nemzetnek valamely másikkal szembeni jogosultsági védelmének propagálásáról van itt szó, hanem egy minden tagállamban közös jogi oltalom biztosításáról.

– A fogyasztási területen fennálló körülmények

146. Nyilvánvalónak tűnik rámutatni arra, hogy bár általában valamely termék vevőköre kezdetben arról a helyről származik, ahol azt előállítják, azonban később más helyekre is kiterjed, elveszítve a kezdeti azonosíthatóságot. Gyakran valamely dolog olyan egymástól meglehetősen eltérő helyeken is beszerezhető, amelyek nem egyeznek azokkal a helyekkel, ahol azokat előállították vagy ahonnan azok származnak. Innen jön – a szakásos jelleg értékelésénél – az a szerep, amelyhez az e helyeken a jelölés által keltett képzet jut.

147. A „fogyasztási terület” kifejezés a fogyasztókra utal. Az elv e tényező véleményének fontossága miatt emelkedett ki a

kifejezés jogi értékelése során,¹³⁷ mivel ők jelennek meg legutoljára a piacon szerzett jelentőséget kifejezőkként. Jelen ügyben azonban a fogyasztók védelmét megelőzően a Szerződésben elismert ipari és kereskedelmi tulajdonjogokat vitatjuk meg,

148. Kiindulásképpen úgy tűnik, hogy csak a közösségi területeket kell figyelembe venni. Ami a „feta” kifejezést illeti, felmerült az az érv is, hogy azt a Balkánon is gyártják és forgalmazzák. Mivel az alaprendelet 3. cikke előírja, hogy az „összes” olyan tényezőt figyelembe kell venni, amely a minősítésnél felmerülhet, a körülmények felmérését most a Közösség határain belülre kell korlátozni, későbbre hagyva a távolabbi területeken fennálló körülmények vizsgálatát.

149. Másrésztől, azokon a területeken, ahol a vásárlás történik, figyelembe kell venni azt is, hogy honnan származnak, amennyiben – mint a jelen esetben is – a kettő egybeesik. Ebből következően nem elhanyagolható a görög állampolgárok véleménye, akiknek a körében az elnevezés nagy hírnévnek örvend, és akik ezáltal hozzájárulnak az előállítók számára egy nagyon fontos vevőkör fenntartásához.

137 – Például, Fernández Novoa, C., i.m., 46. o.; a német jogtudomány szerint, Bussman, K., „Herkunftsangabe oder Gattungsbezeichnung”, *Gewerblicher Rechtsschutz Und Urheberrecht*, 1965., 281. o.-tól.

150. E többes nézőpont szerint az említett ország fogyasztói a „feta” elnevezést egy nemzeti termékkel azonosítják, a többi tagállam fogyasztóinak jó része pedig az említett sajtot gondolatban Görögországhoz kapcsolja, mivel a címkézésem kifejezett vagy burkolt formában feltűnnek a görög kultúrára történő utalások, bár kivételesen előfordulnak olyan feliratok, könyvek, folyóiratok és más semleges források, amelyek ezt a kapcsolatot nem tartalmazzák.

Bizottság által elküldött kérdőív eredményére – az a benyomás rajzolódik ki, hogy hasonlóan a fogyasztási területekhez, ahol a „feta” kifejezést mindenki érti, az állampolgárok és a különféle népcsoportok azt a görög kultúrához kötik. Nem ez a helyzet viszont Dániában és Németországban, és bár kisebb mértékben ugyan, de Franciaországban sem, ami azzal magyarázható, hogy az itt található régiókban is jelentős gyártás folyik, e szempontot viszont a következő kérdéskörnél célszerű értékelni.

ii) A többi tagállamban fennálló körülmények

153. Ezenkívül nem árt ragaszkodni egy adathoz: minden ötödik megkérdezett személy ismeri a szót; ha az szokásossá vált volna, akkor a megkérdezettek közül nem azonosítanák többet? Emlékezzünk, hogy a tét az ipari és kereskedelmi tulajdonjogok oltalma a Közösség egészében, nemcsak ott, ahol e sajtot előállítják és fogyasztják, mivel valószínűsíthetően a jövőben annak fogyasztása népszerűsödni fog. Másszóval, a kifejezés elterjedtsége többféle kell legyen, kizárva az azon országokra vonatkozó térbeli korlátozódást, amelyek annak forgalmazásában érdekeltek.

151. Nincs előírva, hogy a termékek fogyasztása mindenhol fenn kell, hogy álljon, ezért ezt a tényezőt két környezetre vetítve érdemes vizsgálni. Egyrészt arra a különböző nemzeteknél fennálló konjunktuurális helyzetre, ahonnan a megnevezés ered; másrészt arra, ahol szintén gyártják az említett élelmiszert.

– A többi tagállamban fennálló általános körülmények

– A sajtot előállító államokban fennálló körülmények

152. Az elsőként említett környezetben – figyelemmel az eurobarométer adataira és a

154. E második környezetben a „Feta” ügyben hozott ítélet felhívta a figyelmet azon

kérdés mérlegelésének a szükségességére, hogy vannak-e olyan termékek, amelyeket azonos névvel értékesítenek a különféle származási tagállamokban (96. pont).

155. A Bíróság az alaprendelet 7. cikke (4) bekezdésének második francia bekezdésére hivatkozott, amely ezt a körülményt úgy említi, mint a bejegyzéssel szembeni kifogás egyik lehetséges okát. E rendelkezés alkalmazása azonban azokra a bejegyzésekre vonatkozik, amelyek rendes eljárással történtek, ¹³⁸ míg a jelen esetben egy már nemzeti szabályok által védett szóról van szó, amely a közösségi oltalom megszerzését az egyszerűsített eljárásra utalja. Tehát a két helyzet eltérő.

156. Az előzmények láttán érthető, hogy a bírósági ítéletben foglalt felfogás a konjunkturát – a más területeken fennálló körülményeket – kívánja támogatni, nem azért, hogy elsőbbséget biztosítson a többiekkel szemben, hanem pusztán annak elkerülése végett, hogy azt alábecsüljük, ahogyan azt a Bizottság kezdetben tette. Ezért finomítani kell az ítéletben kifejtett gondolatot, mivel azzal épp ellenkezőleg a tétlenség elmélete kerülne elfogadásra, amely kevésbé érzékeny a jogi védelem hiányára, amelyet sok cég elszenvedett a hivatkozott szabályozás hatálybalépése előtt, ezzel komoly veszélynek téve ki őket

138 – Az egyes elnevezéseknek a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló 2081/92/EGK tanácsi rendeletben előírt „Oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések nyilvántartása” elnevezésű nyilvántartásba való bejegyzéséről szóló, több alkalommal módosított, 1996. december 17-i 2400/96/EK bizottsági rendelet mellékletében foglalt bejegyzésnek helyt adó eljárás.

azzal a puszta ténnyel, hogy nem jogosult harmadik személyek ezzel visszaélhetek; a korábbi ítélkezési gyakorlattal is ellenkezne, mivel az SMW Winzersekt ítélet (hivatkozás fent) a borok megkülönböztető jelzéseinek oltalmával kapcsolatban alapvetőnek tartotta az eredetmegjelölések célja miatt, hogy „[...] termelő ne jusson olyan előnyökhöz, saját termékéhez kapcsolódóan, amelyet valamilyen másik terület termelői által kivívott hírnév jelent a hasonló termék vonatkozásában [...]”; továbbá „[...] a végső fogyasztó olyan pontos információkat kaphasson, amelyek a szóban forgó termékek értékeléséhez szükségesek”; végezetül, hogy ha az említett tényezőnek nagyobb jelentőséget tulajdonítanánk, azzal azokat a termékeket sújtanánk, amelyek – dinamikájuknál fogva – más helyeken is megtalálhatók a kereskedelmi forgalomban nem sokkal azután, hogy az adott piacon feltűnnek, mivel a versenytársak a mai technológiai vívmányok segítségével azokat utánoznák, és ugyanazt a kifejezést használnák.

157. Összefoglalva, az azonos nevű termékek forgalmazásának jogszerűségét az előirányzott garanciarendszerrel összhangban kell értelmezni. E globális felfogás csupán azt jelenti, hogy az olyan esetekben, mint a jelen ügyben, nem szabad figyelmen kívül hagyni a többi tagállamban fennálló

körülmények mérlegelését. Ez önmagában úgyszólván csak az alaprendelet 17. cikkének keretében kért bejegyzés megakadályozására elegendő.

- A juhtejjel a sajt zsíros, sós és enyhén savanykás ízt kap, telt aromával, amely viszont hiányzik a tehéntejjel készült sajtból, ami egyébként is édeskésebb ízű.

158. A jogvitát az említett körülményekre összpontosítva megállapítható, hogy „feta” elnevezéssel, különösen Dániában, Németországban és Franciaországban, olyan sajtot készítenek, amely nem ugyanazzal a fajta tejjel és eljárással készül, mint Görögországban.

- A tehéntej alkalmazásával a termékben kevesebb üreg keletkezik, mint amikor juhtejből készül, mert a páclé mindkettőnél más hatást ér el.

159. Ez utóbbi szempontból hasznos összefoglalni a Canadane Cheese és Kouri ügyre vonatkozó indítvány 61–62. pontjában foglaltakat:

a) Az egyik vagy másik fajta tej felhasználása azt jelenti, hogy mivel a juh- és a kecsketej is más kémiai és érzékszervi jellemzőkkel rendelkezik, mint a tehéntej, a végeredmény szempontjából a következő eltérések figyelhetők meg:

b) Habár a hiperfiltráció révén a sajt gyorsabban érik, mivel a savó az alvadás előtt eltávozik, az eltérő előállítási módnak mégis számottevő hatása.

iii) A vonatkozó nemzeti és közösségi rendelkezések

- A juhtej alkalmazása hófehér színű élelmiszert eredményez, míg a másik esetben sárgásfehér árnyalat jön létre, amely csak kémiai anyagok révén tüntethető el.

160. Az alaprendelet szerint figyelembe kell venni a tagállamok és a Közösség hatályos előírásait.

– Nemzeti rendelkezések

161. A belső rendelkezésekre való hivatkozás azt szeretné kideríteni, hogy a kifejezés oltalom alatt áll-e abban az országban, ahonnan származik, illetve a többi államban, a létrejövő kereskedelem nagyságán kívül. Itt kell emlékeztetni egy már korábban említett szempontra: a közösségi jogszabályt megelőző időszakban a nemzetek többsége nem számolt a földrajzi elnevezések oltalmára szolgáló jogi struktúrákkal, ami bizonyos szempontból viszonylagossá teszi e tényező fontosságát.

162. Ebben az értelemben a nyolcvanas évek görög rendelkezései arra szorítkoznak, hogy írásban lefektették a megjelölés hagyományos alkalmazását, amely több évszázadra nyúlik vissza, szabályozva a „feta” előállítását és forgalmazását.

163. Dániában is elfogadtak szabályokat ezen élelmiszerre vonatkozóan – amelyek Hollandiában tovább éltek egy ideig – anélkül ugyan, hogy korlátozásokat írtak volna elő a forgalmára, mivel ellentmondásos lett volna támogatni azt a megjelölést, amelynek a terjesztését védeni akarták.

164. Szintén jelenthet valamit az, hogy Ausztria ezt a megnevezést a Görögországból

származó sajtokra tartja fent a már említett, 1972. június 20-i kétoldalú egyezmény értelmében.

– Közösségi szabályozás

165. Ezen a téren – olyan elemekként, amelyek valamely név köznapivá válásának értékelésére szolgálnak – szóba került mind a közös vámtarifánál használt kombinált nomenklatúra, mind az export-visszatérítések szabályozása.

166. Azonban – figyelemmel az általuk kitűzött célra – ezeket az elemeket nem lehet elhatárolási szempontként kezelni az ipari tulajdonjogok terén.¹³⁹ Ugyanez a helyzet a közös agrárpolitika által egyes árak fenntartására hozott szabályok esetében. Az ilyen rendelkezések elfogadásakor és alkalmazásakor nem számít az, hogy a címzett az adott megkülönböztető jelölést jogszerűen használja-e. Összefoglalva: ezeknek valamilyen módon csupán orientáló szerepet kell tulajdonítani.

167. Egy példa megfelelően szemléltetheti a kombinált nomenklatúra szigorú alkalmazásának hatásait.¹⁴⁰ A „Mozartkugeln” egy

139 — Ugyanebben az értelemben lásd: Cortés Martín, J. M., i. m., 381. o.

140 — Idézet: Cortés Martín, J. M., i. m., 385. o.

híres osztrák tejszokoládéba mártott marcipán- és nugátkülönlegesség. Ha csokoládé-származéknak minősítjük, jóllehet, az csak minimális mértékben tartalmaz csokoládét, akkor kívül esik az alaprendelet hatályán, mivel nem szerepel a Szerződés I. mellékletében; ha azonban süteménynek minősítjük, akkor szerepel az említett rendelet I. mellékletében, jóllehet tartalmaz néhány százaléknyi csokoládét.

169. A jelen ügy esetében két dologra lehet helyezni a hangsúlyt: a Közösség területén kívüli régiókban fennálló körülményekre és az időbeli elemre.

– A harmadik államokban fennálló körülmények

iv) Egyéb tényezők

168. Emlékezzünk a vonatkozó „összes tényező” értékelésének a kötelezettségére. Az elv több helyen is megjelenik: a szó használata referenciáművekben, mint például szótárakban, könyvekben, útikönyvekben vagy éttermi kalauzokban;¹⁴¹ a kereskedelem nagysága a jelölt területen belül és azon kívül vagy arra a helyre vonatkozóan, amelyhez a megnevezés kezdetben köthető volt;¹⁴² a szokásos jellegűnek való minősítés valamely olyan nemzetközi szerződésben, amelyet legalább egy tagállam ratifikált.¹⁴³

170. Annak megállapítása, hogy mi történik a Közösségtől távolabbi területeken, az alaprendelet 3. cikkének (1) bekezdésében, illetve 12. cikkében foglalt „fogyasztási területekre” való utalásból ered, amely előírta ezek rendelkezéseinek alkalmazását „azokra a mezőgazdasági termékekre és élelmiszerekre, amelyek valamely harmadik országból származnak”, amennyiben azok megfelelnek bizonyos feltételeknek.

171. Ebben a megsemmisítés iránti kereset ügyében senki nem tagadja, hogy más európai vidékeken is állítanak elő a „fetához” hasonló, sós lében pácolt fehér sajtot, például Bulgáriában is. Hasonló fajta sajtot készítenek még Iránban, Szaúd-Arábiában, juhtej alkalmazásával, valamint az Egyesült Államokban és Új-Zélandon is, ott általában tehéntejjel.¹⁴⁴

141 — Fernández Novoa, C., i.m., 43. o.

142 — Rochard, D., „Rillettes du Mans”, „Rillettes de la Sarthe”: dénominations génériques ou IGP? C'est le juge qui va déguster!”, *Revue de Droit Rural*, No. 251., 1997., 175. o.

143 — Rochard, D., i.m., konkrétan említi az 1951. június 1-jén aláírt Stresa-i egyezményt, amely megengedi az aláíró feleknek a II. mellékletben foglalt elnevezések használatát, ha betartják a gyártási szabályokat és feltüntetik az előállító országot; viszont az I. mellékletben szereplő elnevezéseket csak az adott földrajzi terület előállítói használhatják. Ki kell emelni, hogy az említett egyezményt – amely a „fetára” nem vonatkozik – Dánia aláírta, bár később felmondta, anélkül, hogy azt Görögország aláírta volna.

144 — Lásd a Canadene Cheese és Kouri ügyben előterjesztett indítvány 19. pontját.

172. Ezért ezen országok felfogása paraméterként szolgál a kifejezés helyes elhatárolásának kontrasztjaként, habár nem kell eltulozni annak hatását a szóban forgó oltalom célja szempontjából, annak sérelme nélkül, hogy – ahogyan az más megkülönböztető jelzésekkel is történik – az oltalom területileg kiterjed a nemzetközi megállapodások révén.¹⁴⁵

174. A Canadane Cheese és Kouri ügyre vonatkozó indítványban foglaltakra emlékeztetve ki kell emelni, hogy a „feta” szó olasz eredetű, és a „fetta” kifejezésből ered, amely szeletet vagy kör alakú szeletet jelent. Görögországba velencei hatásra került be, és a XIX. század folyamán honosodott meg, az ezen ország nagy részében és a Balkán más területein régóta előállított hagyományos, sós lében pácolt fehérsajt jelöléseként.

– Az időbeli helyzet

173. Habár a kérelmet benyújtó tagállambeli helyzet látszólag a jelen pillanatra vonatkozik, az elmúlt idők emléke hatással van a név szokásossá válásának felfogására, alapvetően annak megállapítása érdekében, hogy az mindig is szokásos volt-e. A történelmi perspektívának ebben az ügyben nagy jelentősége van.

Homérosz *Odüsszeiá*-jában elbeszéli, hogy Polüphemosz »[...] végre leült, mekegő kecskét, fejte juhát is, mindegyiket rendben, s kicsinyét odaküldte alája. Erre megaltatván a felét a fehérszínű tejnek, átsajtolta, s a túrót font kosarakba helyezte, [...]»¹⁴⁶ Így készítette Polüphemosz küklopsz azokat a sajtokat, amelyeket Uliissesz és az emberei a barlangjukban találtak. Nem csoda, hogy Polüphemosz e sajtgyártási módszer alkalmazásakor (amely ilyen közel áll a jelenlegi Görögországban hagyományosan követett módszerhez) távol állt azoktól a jogi problémáktól, amelyeket e termék szabad mozgása jelent a XX. század végén, nemcsak az oltalmazott megnevezések bonyodalmainak lehetséges századdal előbbi megjósolása miatt, hanem saját természete miatt is, mivel a küklopszok a jog és a

145 — Nemzetközi téren lásd például: az egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészről az Egyiptomi Arab Köztársaság között Luxemburgban 2001. június 25-én létrejött Euromediterrán megállapodást (HL 2004. L 304., 39. o.), különösen annak 37. cikkét, VI. mellékletét és a mindkettőre vonatkozó együttes nyilatkozatot; egyrészről az Európai Közösség és azok tagállamai, másrészről a Mexikói Egyesült Államok között Brüsszelben 1997. december 8-án megkötött gazdasági társulási, politikai és együttműködési megállapodási egyezményt (HL 2000. L 276., 45. o.), különösen annak 12. cikkét; vagy az egyrészről az Európai Gazdasági Közösség és az Európai Szén- és Acélközösség, másrészről a Bolgár Köztársaság által Brüsszelben 1993. március 8-án aláírt kereskedelmi és a kereskedelemhez kapcsolódó intézkedésekről szóló ideiglenes megállapodást (HL L 323., 2. o.).

146 — Homérosz: *Odüsszeia*, IX. ének, 244–247. sor.

törvény minden gondolatától távol álló lényekként tűnnek fel.¹⁴⁷ Szintén az Odüsszeiában történik utalás arra, hogy amikor Pandareosz régmúlt idejében a szélviharok felkapták a lányait, miután az istenek előbb megölték a szüleit, a fennkölt Aphrodité látta el őket «sajttal is, édes mézzel is, és jó mézizű borral».¹⁴⁸

A másik homéroszi költemény, az *Iliász* is tanúsítja e sajt létezését a Krisztus előtti VIII. századi Görögországban.¹⁴⁹

A „feta” sajtot juhtejből vagy juhtej és kecsketej keverékéből készítik természetes szűrés eljárással, nyomás nélkül. A görög hatóságok 1988-ig, egészen addig nem szabályozták az előállítását, míg számos helyi, illetve regionális változata alakult ki (az indítvány 14–16. pontja).

147 — Ugyanott, IX. ének, »törvénytől külső dőlőfős Küklópsz-nép« (107. sor); »megszentelt törvényük nincs, gyűlésbe se járnak« (112. és 113. sor); »törvényt maga lát kiki sarja és felesége fölött, egymással mitse törődnek« (114. és 115. sor); »szilaj ember jön, nagy erő vértjével övezve, és sem igazságot, sem törvényt nem tud a szíve« (214. és 215. sor).

148 — Ugyanott, XX. ének, 69. sor.

149 — Homérosz: *Iliász*, XI. ének, 539. sor, elmeséli, hogyan morzsolt réz reszelővel kecsketúrót a borhoz a szépfontatú Hekamédé, Patroklosznak és Nesztórnak készítve ezt az italkeveréket.

175. A szakmai előírások hiánya nemzetközi területen lehetővé tette a különböző országokban egy másfajta előállítási mód kialakulását, amely modernebb és versenyképesebb, és amely eleinte a görög bevándorlók igényeinek kielégítésére irányult – ahogyan azt tárgyalás során Németország és Franciaország képviselői elismerték. A XX. század második felében kezdik meg a gyártását Dániában, Németországban és Hollandiában annak a sajtnak, amely tehéntejből készül hiperfiltrációs gyártási eljárással, és amelyet ugyanazon néven értékesítenek. Franciaországban ugyanezen elnevezéssel készítik a sajtot tehéntejből, illetve egyes helyeken – mint például Korzika szigetén vagy a Francia-középhegység egyes területein – juhtejből, jóllehet ez utóbbi vidékeken csak a „Roquefort”-gyártás során fel nem használt mennyiségek felhasználására (az említett indítvány 17. pontja).

176. Vajon miért döntöttek e kereskedők úgy, hogy ezt a tehéntejből készülő, sós levű, fehér sajtot „fetának” nevezik el? Semmi kétség, hogy azért, hogy olyan elnevezést adjanak neki, ami jelent valamit a fogyasztók számára. Vagyis: ahogyan a Bizottság azt az ügy során megerősítette, olyan elnevezést kerestek, amely hozzájárul az értékesítés növekedéséhez.¹⁵⁰

150 — Lásd O'Connor B. és Kirieeva, I.: »What's in a name? The Feta cheese saga«, *International trade law and regulation*, 9. kötet, 2003., 117. o.-tól.

c) A szempontok értékelése és annak következményei

177. Az alaprendelet nem állít fel hierarchikus sorrendet a megnevezés szokásossá válásának értékelésére szolgáló feltételek között, ami miatt felmerül a kérdés, hogy egyik vagy másik vajon elsőbbséget élvez-e a többihez képest.

178. A már többször hivatkozott Exportur ügyben, amelyben az ítélet a szóban forgó rendelet hatálybalépése előtt született, affelé hajlottak, hogy nagyobb jelentőséget tulajdonítsanak a származási helynek, amelynek az elvét a Canadane Cheese és Kouri ügyre vonatkozó indítvány is elfogadta.¹⁵¹

179. Ezzel szemben a már említett „Feta”-ügyben hozott ítélet megváltoztatta ezt az ítélkezési gyakorlatot annak érdekében, hogy ne becsüljék alá az e rendelkezésben kifejezetten említett tényezők egyikét sem,¹⁵² különösen a többi tagállamban fennálló

151 – Ez az álláspont a már említett Lisszaboni Egyezmény 6. cikkében foglaltakat követi, szemben a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló egyezmény 6. cikkének (24) bekezdésében foglaltakkal, amely elsőbbséget ad a megnevezés fogyasztási területein fennálló helyzetnek.

152 – Az alaprendelet 3. cikke kifejezetten kimondja, hogy „[...] annak megállapítása érdekében, hogy az elnevezés szokásossá vált-e, vagy nem, az összes tényezőt figyelembe kell venni, különösen: – az azon tagállamban fennálló körülményeket, ahonnan az elnevezés ered, illetve a fogyasztási területen fennálló körülményeket; – a többi tagállamban fennálló körülményeket; – a vonatkozó nemzeti vagy közösségi jogszabályokat [...]”.

körülményeket. Így tehát nincs semmiféle elsőbbség, amely azt jelenti, hogy minden szempontot mérlegelni kell – egyebek lehetséges figyelembevételével mellett –; és semmi sem akadályozza meg, hogy ezen értékelés során megfelelő indokolással nagyobb jelentőséget tulajdonítsanak valamelyiknek, mivel annak eszközzeljele, amely arra irányul, hogy körülhatároljon egy meghatározás nélküli jogi fogalmat, alárendeli e szempontokat annak, hogy azok az említett célt szolgálják.

180. A gondolatok e sorrendjében haladva felmerül a kérdés, hogy bekövetkezett-e a „feta” szó oly mértékű átalakulása, amely kibővítette volna annak jelentését a sajtok egy egész csoportjának jelölésére, elvonatkoztatva annak eredetétől, előállítási módjától és összetevőitől.

181. Az egyes tényezők mindegyikének egyedi elemzésén kívül nélkülözhetetlen az együttes értékelés, amely a következőket foglalja magában:

- Minden közvetett és közvetlen előzmény, valamint alkalomadtán, mint például a jelen ügyben is, a történeti perspektíva is alapvető szerephez juthat.
- A felek ténybeli és jogi észrevételei, valamint az eljárás során a megtámadott bejegyzéssel kapcsolatban előterjesztett bizonyítékok.

— A tudományos bizottság véleménye, amelyet magasan képzett szakértők adnak ki (a korábban már említett határozat 3. cikke hozta létre).¹⁵³

183. Az elnevezés monopolhelyzetét tagadni, beleértve azt a lehetőséget is, hogy a terméket ugyanilyen jellemzőkkel más helyen is előállítják, egyenlő lenne azzal, mintha megfosztanánk a feltalálót szabadalmi jogától amiatt, hogy más személy is állít elő hasonló dolgot a találmány bejegyzését követően.¹⁵⁵

— Az adott időpontban végzett közvélemény-kutatás, és a Bizottság által kibocsátott kérdőívre adott válaszok.¹⁵⁴

2. „Feta” mint hagyományos elnevezés

182. Mindezekkel az elemekkel arra a meggyőződésre juthatunk, hogy a szokásossá válás nem következett be a Közösség területén – sem magában Görögországban, ahogyan azt a Canadane Cheese és Kouri ügyre vonatkozó indítványban kifejtettem – mivel a „feta” szót felodhatatlanul egy konkrét élelmiszerhez társítják: az említett ország nagy részében juhtejből, vagy juhtej és kecsketej keverékéből, természetes kézműves leszűrésű eljárással, nyomás nélkül előállított sajthoz.

184. Ha a Bíróság elfogadja az előbbi gondolatokat, és elveti a kifejezés szokásos jellegét, akkor az alaprendelet 2. cikkének (3) bekezdése felé vezető utat kell követni, amely lehetővé teszi azt, hogy „a valamely régióból vagy meghatározott helyről származó, mezőgazdasági terméket vagy élelmiszer jelölő egyes olyan, hagyományos földrajzi vagy akár nem földrajzi elnevezést is, amely eleget tesz a (2) bekezdés a) pontjának második francia bekezdésében említett feltételeknek”, eredetmegjelölésnek lehessen tekinteni.

153 — Habár Dánia nem ért egyet a véleményben foglaltakkal, nem ad semmiféle komolyabb indokolást annak kizárására.

154 — A kezdeti bizalmatlanságon felülemelkedve, a közvélemény-kutatások hasznossága elismerést nyert a Windsurfing Chiemsee ítélet (hivatkozás fent) 53. pontjában és a C-210/96. sz., Gut Springenheide és Tusky ügyben 1998. július 16-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-4657. o.) 37. pontjában is. Habár a védjegyek terén hivatkoznak erre a módszerre, és a visszahatásai a nemzeti bíróságok felé irányulnak, az elv kivételhető az eredetmegjelölések területére és a közönség intézmények eljárására is.

155 — Épp a szabadalmak területén, a C-267/95. és C-268/95. sz., Merck és Becham egyesített ügyekben 1996. december 5-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-6285. o.) erősítette meg, hogy az ipari és kereskedelmi tulajdon különleges célja ezen a területen „különösen abban áll, hogy biztosítsa a jogosultnak – a feltaláló alkotó jellegű erőfeszítéseinek ellentételezéseként – a találmány felhasználásának kizárólagos jogát, tekintettel a gyártásra és az ipari termékek első ízben történő értékesítésére, akár közvetlenül, akár a harmadik személyeknek adott engedélyek révén, valamint e jogok bármilyen megsértése esetére az azokkal szembeni fellépés jogát” (30. pont).

185. A „feta” kifejezés nem utal közvetlenül semmilyen konkrét helyre, ezért vizsgálni kell, hogy tartalmazza-e az eredetmegjelölésekre előírt követelményeket, azaz: hagyományosnak minősül-e, valamely meghatározott helyről vagy régióból származó élelmiszerre vonatkozik-e, minősége vagy jellemzői alapvetően vagy kizárólag a földrajzi környezetnek köszönhetőek-e, valamint termelése, feldolgozása vagy előállítása egy meghatározott területen történik-e, a végső következtetés levonása érdekében.

a) Az elnevezés hagyományos jellege

186. A hagyomány értesülések, elvek, történetek, rítusok vagy szokások generációról generációra történő átadását jelenti. Azokat a viselkedésmódokat lehet hagyományosnak tekinteni, amelyek igazodnak a múltbeli gondolatokhoz, szabályokhoz vagy szokásokhoz.

187. Az időbeli felfogásról kifejtett megfontolások értelmében nem kétséges, hogy a „feta” szó egyesíti magában azokat a konkrét jellemzőket, amelyek alapján az említett rendelkezés alkalmazásában az „hagyományosnak” tekinthető. Ez az egy feltétel azonban nem elegendő annak bejegyeztetéséhez. A többi követelménynek is meg kell felelnie.

b) Valamely élelmiszernek, mint bizonyos földrajzi területről származónak a megnevezése

188. Ahogyan azt a Canadane Cheese és Kouri ügyre vonatkozó indítványban megemlítettem, ahogyan a „grappa”, az „ouzo” vagy a „cava” szavak is közvetlenül utalnak az olasz, a görög, illetve a spanyol eredetre, valamely vidékhez kötődve, anélkül, hogy tartalmoznák a vonatkozó helynevet, a „feta” elnevezés is egy Görögországban gyártott sajtához köthető, annak ellenére, hogy a „feta” szó etimológiailag az olasz nyelvből ered (73. pont).

189. A probléma azért keletkezik, mert az eredetet „valamely régiónak, meghatározott helynek, vagy – kivételes esetben – országnak” (az alaprendelet 2. cikkének (2) bekezdése) az elnevezéséhez kapcsolják, miközben itt az utalás egy „valamely régióból vagy meghatározott helyről” (ugyanazon rendelet 2. cikkének (3) bekezdése) származó – figyeljük csak meg, hogy nem „kizárólagosan származót” mond – terményre vagy élelmiszerre vonatkozik. A „feta” kifejezés Görögország nagy részével kapcsolatban áll, mind történetileg, mind a mai valóságban.¹⁵⁶

156 – A görög rendelkezések és a közösségi nyilvántartásba való felvétel iránti kérelemhez mellékelt termékleírás megengedi a Makedóniában, Trákiában, Thesszáliában, Közép-Görögországban és a Peloponnészoszon – azaz szinte Görögország egész kontinentális részén –, valamint Leszbosz nomoszon (közigazgatási egység megnevezése) történő előállítását is.

190. E nehézség feloldására javasolható néhány gondolat:

több államot is – területe „régiónak” minősüljön.¹⁵⁷ A lényeg az, hogy az élelmiszer – nem pedig a neve – köthető legyen egy körülhatárolható területhez, kizárva a területi meghatározatlanságot.

a) Az említett cikk (2) bekezdése a közvetlen elnevezésekre alkalmazandó, ami kapcsolatot igényel a területtel, amely kivételesen egy egész nemzetet is felölelhet. A (3) bekezdése viszont közvetett elnevezéseket szabályozza, a terméket a földrajzi elhelyezkedéssel hozva kapcsolatba, és nem a nyelvtani kifejezéssel. Így tehát mindkét bekezdése más helyzetre vonatkozik.

d) Végezetül, úgy tűnik, hogy konszenzus van azt illetően, hogy a közösségi jogalkotás által alkalmazott „régio” fogalma nem egyezik a kifejezés közgazdasági értelmével.¹⁵⁸

b) Értelmetlen lenne valamely területi elhatárolást a hagyományos elnevezéssel egyesíteni, amikor maga az előírás is figyelmen kívül hagyja a térbeli jelentőséget, amellyel az elnevezések a legtöbb esetben nem is rendelkeznek.

191. E megfontolásokra figyelemmel el kell ismerni, hogy a „feta” mint valamely olyan saját elnevezése, amely szélesebb, de meghatározott területről származik, megfelel a vonatkozó feltételnek. Nincs jelentősége a származási terület kiterjedésének, a döntő az, hogy rendelkezzen olyan tulajdonságokkal, amelyek egyedivé teszik ezt az élelmiszert.

c) A (3) bekezdés kihagyja a „valamely ország” kifejezést, amiből a felperesek azt a következtetést vonják le, hogy lehetetlen, hogy valamely hagyományos név kiterjedjen erre. Viszont van más magyarázat is: a kihagyás azt jelenti, hogy nincs maximális területi korlát. Ellenkező esetben kizárt lenne, hogy különböző államok – beleértve két vagy

192. Ez a tézis nem mond ellent annak a CMA-ítéletben (hivatkozás fent) szereplő

157 — Nem szabad szem elől téveszteni az Európai Unió kiterjedését, az egymást követő bővítésekkel, amelyek közül egyesek kisebb területű államokat is magukban foglalnak. A jelenség folytatódni fog, és talán a valamely terméknek megadott oltalom a jelenlegi közösségi területen kívül kiterjed majd az új tagállamok területeire is.

158 — Maga La Pergola főtanácsnok is elismerte ezt a gondolatot a „Feta”-ügyben előterjesztett indítványában (8. pont).

elvnek, amelynek 27. pontja, miután emlékeztet arra, hogy az Exportur-ítélet elismerte, hogy a földrajzi jelzések oltalma „bizonyos feltételek mellett részét képezheti a Szerződés 36. cikkének értelmében vett ipari és kereskedelmi tulajdonnak”, úgy értelmezte, hogy az az eljárás, amellyel Németország egy minőségi védjegynek oltalmat adott a területén gyártott olyan termékek vonatkozásában, amelyek megfelelnek bizonyos követelményeknek, nem minősíthető elfogadható földrajzi jelzésnek a Szerződés 36. cikkének megfelelően. Ebből az ítélkezési gyakorlatbeli szövegrészletből azonban nem következik feltétlenül annak kizárhatósága, hogy valamely származási jelzés egy egész országra vonatkozzon; egyébként ebben az ügyben a CMA-ítéletben foglalt feltevéstől eltérő jellegzetességekkel rendelkező hagyományos elnevezést vitatják.

c) A „feta” sajt minősége és jellemzői, valamint termelésének, feldolgozásának és előállításának területi meghatározottsága

193. A hagyományos elnevezéseknél az alaprendelet 2. cikkének (3) bekezdése a (2) bekezdés a) pontjának második francia bekezdésére hivatkozik, előírva azt, hogy annak minősége vagy jellemzői főként vagy kizárólag a földrajzi környezetnek és az ahhoz kapcsolódó természeti és emberi tényezőknek, valamint a meghatározott földrajzi területen folyó termelésnek, feldolgozásnak és előállításnak kell, hogy köszönhetőek legyenek. Ez a követelmény megfelel a termék és annak származási területe közötti kapcsolat megléte szükségességének, amelyet

az említett francia bekezdésben szereplő két szempont konkretizál.

i) A földrajzi környezetnek köszönhető minőség

194. Ha elfogadjuk, hogy a „feta” kifejezés egy konkrét környezetben létrejött sajtot jelöl, akkor már csak azt kell bizonyítani, hogy ez a két, a minőségre és a „feta” sajt jellemzőire vonatkozó szempont egyszerre teljesül.

195. Ebben az eljárásban a gyártási terület éghajlatának egyediségét megeremlítő tényezőkként hivatkoznak a dús és változatos növényzetre, az előállítás során felhasznált tejre, amely hagyományos módszerrel tenyésztett juh és kecske teje, a sajt pedig tapasztalt kézművesek munkájával, természetes lecsöpögtetési eljárással, nyomás nélkül készül.

196. Az ezen elemek és a termék jellemzői közötti összefüggés megállapítása olyan együttes értékelést igényel, amely figyelembe veszi mindezen tényezőket, kiemelve azok

összefüggéseit annak érdekében, hogy általános benyomást kaphassunk.¹⁵⁹

197. Következésképpen, a felperesek véleményével ellentétben, a minőség és a „feta” sajt jellemzői annak a görög környezetnek köszönhetőek, ahol azt előállítják, mivel bizonyítást nyert az alapvető kapcsolat egyrésztől annak színe, illata, állaga, íze, összetétele és lényeges jellemzői között, másrésztől létrejöttek természetes környezete, hagyományossá válásának kultúrája, és a Görögországban követett hagyományos előállítási módszer között.

198. Ez az állítás semmit sem veszít jelentőségéből attól, hogy léteznek bizonyos eltérések az egyes görög vidékekről származó sajtok között, sem az egyéb szempontok – mint például a hegyrajz vagy a sajt sűrűsége – egységességének hiánya miatt, mivel többségben vannak a közös jellemzők, és az alapvető „katalizátorok” megegyeznek. Pontosán a felperesek által kifogásolt körülhatárolás támasztja alá ezt az elképzelést, mivel Leszbosz „nomosz”¹⁶⁰ kivételével kizárták a Görög Köztársaság szigeteinek területét. E tekintetben a trákhiai és thesszáliai juhok és kecskék viszont igen hasonlóak, számottevő

eltérés mutatkozik viszont a skót, a francia vagy a spanyol fajtákkal; hasonló a helyzet a takarmánnyal, amellyel etetik őket, a hegyek illetve a legelők, ahol honosak, az éghajlat és a többi olyan feltétel vonatkozásában, amelyek e termék létrejöttének folyamatában közrehatnak. Ismét Italo Calvino *Palomar* című regényét idézném, amely mesterien beszéli el a főszereplő élményét egy párizsi üzletben: „minden sajt mögött egy másik égbolt alatti, távoli, zöld legelő van: sőtől megkérgesedett rétek, amelyet a normandiai dagály sodor oda minden délután; a nap és a provanszi szelek aromájával telt illatos mezők; különféle nyájak istállókkal és vándorlással; az évszázadok során átörökölt szakmai titkok. Ez az üzlet egy múzeum: amikor Palomar úr ide látogat, úgy érzi magát, mint a Louvre-ban, minden kiállított darab mögött ott a civilizáció, amely formába öntötte”.¹⁶¹

ii) A meghatározott területen történő termesztés, feldolgozás és előállítás

199. Az a követelmény, hogy a termék gyártási folyamatának teljes egészében a meghatározott területen kell történnie, nem terjed ki a kapott elnevezésre, amely akár teljes mértékben nélkülözheti a földrajzi rokonságot.

159 — A már oly sokszor hivatkozott Canadane Cheese és Kouri ügyben előterjesztett indítvány 75. pontjában felhívtam a figyelmet arra, hogy ellenkező esetben „megakadályoznánk számos földrajzi jelzés oltalmát, mivel a modern gyártási módszerek majdhogynem korlátozás nélkül lehetővé teszik bármely termék bármely helyen történő előállítását”.

160 — Ami azt jelenti, hogy az (a nomosz) nem is öleli fel az említett sziget egészét.

161 — Calvino, I.: *Palomar*, ed. Giulio Einaudi, Torino, 1983., 85. o. (ford.: Billinger Éva).

200. A gyártási szakaszok felosztásakor és azoknak meghatározott helyhez való kötésé-
kor a cél annak megakadályozása, hogy a
termék és a környezet közötti kapcsolat
elhalványuljon.

201. A „feta”-ügyben kevés kétséget hagy e
követelmény megléte, mivel azt a görög
jogalkotás írja elő, jóllehet valamelyest
módosítva azt, amikor a gyártási régióknak
szélesebbek a határai, mint a nyersanyagok
beszerzésére szolgálóként megjelölt területé.
Figyelmeztetnék arra, hogy a felhasznált tej –
melynek őshonos fajták olyan jószágaitól kell
származnia, amelyeket hagyományos mód-
szerrel tenyésztnek, és az engedélyezett
vidékek legelőin legeltetnek – származási
területe korlátozott. Ennek a szétválasztás-
nak azonban nincs különösebb jelentősége,
tekintettel arra, hogy az alaprendelet nem
kívánja meg a teljes területi egyezést, meg-
engedi a koncentrikus körökbe rendezett
körülírást, amennyiben az tökéletesen meg-
határozott.

202. A terület nagysága nem tűnik lényeges-
nek, mivel semmi sem gátolja azt, hogy az
felölelje akár az egész görög félsziget terüle-
tét, habár ezáltal bizonyos eltéréseket ered-
ményezve a termékben; a kulcs abban rejlik,
hogy a különböző gyártási szakaszok pontos-
an körülhatárolt területen történjenek,
amely tény ebben az ügyben bizonyítást
nyert.

d) Következmények

203. Az előbbi pontokban kifejtett elemzés
megerősíti a megtámadott rendelet jogi
helyességét, a „feta” elnevezés olyan kifeje-
zésnek minősítésével, amely Görögország
jelentős részét kitevő területről származik,
és olyan minőséggel illetve jellemzőkkel
rendelkezik, amelyek alapvetően vagy kizáró-
lag a földrajzi környezetnek köszönhetőek,
és amelynek termelése, feldolgozása és elő-
állításuk egy körülhatárolható területen törté-
nik.

204. A terület kiterjedtsége a „feta” sajton
belül különböző fajtákat eredményez, azon-
ban ezek mindegyike – a lényegüket illetően
– egyfajta homogenitást mutat azáltal, hogy
olyan közös elemekkel rendelkezik, amelyek
megerősítik sajátos jellegét.

205. Az előzőekben kifejtett megfontolások-
ból következően a „feta” elnevezés nem
minősül szokásosnak, mivel egyesíti magá-
ban azokat a követelményeket, amelyek
révén mint hagyományos elnevezés az az
eredetmegjelöléshez hasonul, amely – mint
az ipari és kereskedelmi tulajdon megnyilvánulása – érdemes a Közösség területének
egészére kiterjedő oltalomra. Következésképpen,
a jelen eljárásban foglalt megsemmisítési
indokokat el kell utasítani, megerősítve a
megtámadott rendelkezések érvényességét.

VI — A költségekről

206. Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-ában foglaltaknak megfelelően, a kérelem

elutasítása miatt, és azon kérelemre tekintettel, amely a Bizottságnak a költségek viselésére való kötelezését kérte, a két felperes államnak viselnie kell saját költségeit és az előbbi intézmény költségeit. Ugyanezen rendelkezés 4. §-ának megfelelően a beavatkozó államok, mint perbeli támogatók, maguk viselik saját költségeiket.

VI — Véggkövetkeztetések

207. Az előzőekben kifejtett megfontolásokra tekintettel, azt indítványozom a Bíróságnak, hogy:

- 1) Utasítsa el a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Dán Királyság által az 1107/96/EK rendelet mellékletének a „feta” név tekintetében történő módosításáról szóló, 2002. október 14-i 1829/2002/EK bizottsági rendelet megsemmisítése iránt benyújtott keresetet.
- 2) Kötelezze a felperes tagállamokat saját költségeik és a Bizottság költségeinek viselésére.
- 3) Kötelezze a Francia Köztársaságot, Nagy-Britanniát és Észak-Írország Egyesült Királyságát, valamint a Görög Köztársaságot saját költségeik viselésére.